



Informatiebrief

Zaaknummer: Z - 21/055612
Documentnummer:
Datum: Dinsdag 6 juli 2021
Onderwerp: Ontwikkelingen jeugdbescherming
Bijlage(n): 1: Achtergrondinformatie
2: Eindrapport jeugdbeschermingsregio Zuid-West (05-07-2021)
3: Landelijke rapport inspecties (05-07-2021)

Geachte Raad,

Op 5 juli j.l. publiceerden de Inspecties Gezondheid en jeugd (IGJ) en Justitie en Veiligheid (IJenV) het eindrapport "Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd". De inspecties hebben de regio Zuid-West voor zes maanden onder verscherpt toezicht geplaatst. In deze brief gaan wij nader in op de consequenties, die het verscherpt toezicht met zich meebrengt. Concreet verwachten de inspecties per direct dat de regio's ervoor zorgen, dat elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt.

Met deze brief informeren wij u ook over de continuering van het "Verbeterplan Jeugdbescherming- west (JB-west)", het voorgenomen toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en overige actualiteiten rond de jeugdbescherming.

1. Inspectierapport Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

De gezamenlijke inspecties hebben al enige tijd zorgen om kwetsbare kinderen binnen de jeugdbescherming in Nederland en voeren daar om die reden onderzoek naar uit. In 2019 lag de focus van de inspecties vooral op de versteviging van de positie van de gecertificeerde instellingen (GI's) en later is daar tijdig passende jeugdhulp voor jeugdigen met een beschermingsmaatregel aan toegevoegd.

Eerder informeerden wij u over het eerste rapport in 2019 (kenmerk 037707), op basis waarvan het Verbeterplan JB-west tot stand is gekomen. Vervolgens verscheen de Voortgangsrapportage van de IGJ en IJenV (oktober 2020), op basis waarvan een doorbraakaanpak voor lang wachtende jeugdigen tot stand moest worden gebracht.

Uitvoering van de opdrachten

Alle maatregelen die van het Verbeterplan deel uit maken zijn uitgevoerd. JB-west¹ heeft daarmee de organisatie met extra formatie kunnen versterken en de caseload kunnen verlagen. Bij het maken van de afspraak rondom de caseloadverlaging is verondersteld dat gedurende deze periode (tot eind 2021) de hervorming van de jeugdbeschermingsketen plaatsvindt en een 'nieuwe, passende' caseload kon worden bepaald. Met het verschijnen van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (zie hieronder) weten we inmiddels dat de hervorming van de keten een lang proces zal zijn en dat continuering van de afspraken met de GI's per 1-1-2022 nodig is. Voor Voorschoten bedragen de kosten voor continuering van het verbeterplan in 2022 € 16.000. Dit wordt in de reguliere P&C-cyclus verwerkt.

Door het succes van het Verbeterplan, lag de opgave bij het begin van de doorbraakaanpak niet zozeer bij de norm dat ieder kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers heeft. Die norm was aan het begin al nagenoeg behaald. Er zijn in onze regio geen wachtlijsten voor jeugdbeschermers, nieuw binnen gekomen zaken worden binnen de wettelijke termijn van

¹ In aanvulling hierop zijn ook met het Leger des Heils afspraken gemaakt t.b.v. compensatie voor de inzet van een extra fte en ook met de William Schrikker groep wordt hierover op een vergelijkbare manier gesproken. Dit is van belang omdat het verhogen van de stabiliteit in de personeelsformaties van jeugdbescherming een noodzakelijke voorwaarde is voor adequate kwaliteit van de zorg

5 dagen opgepakt. De voortgangsrapportage was en is er vooral op gericht om jeugdigen met een beschermingsmaatregel tijdig (binnen 3 maanden) passende jeugdhulp te bieden. Dat is een opgave die niet alleen betrekking heeft op de GI's, maar op de beschikbaarheid van zorg. *De resultaten samengevat*

De aanpak betreft verhoudingsgewijs een klein aantal kinderen in een zeer kwetsbare situatie, waarbij de rechter een jeugdbeschermingsmaatregel heeft opgelegd. Vaak spelen er complexe gezinssituaties², waarin de oplossing niet zo eenvoudig te organiseren is. In veel gevallen lukt het in Haaglanden om voor deze kinderen tijdig een passende plek te vinden. Als het realiseren van hulp te lang duurt kan overbruggingshulp worden ingezet of een alternatief. Tijdige inzet van hulp is van groot belang voor de motivatie van het gezin en effectiviteit van de hulp. Tijdige inzet kan ook onnodige verlenging van maatregelen voorkomen.

Met de doorbraakaanpak zijn binnen Zuid-West een aantal concrete resultaten bereikt: Het Verbeterplan 2020-2021 zorgt voor meer stabiliteit en effectiviteit in het werk van de jeugdbeschermers:

- Er zijn tussen de regio's harmoniseringsafspraken over de tarieven gemaakt;
 - Er zijn geen wachtlijsten bij de GI's;
 - De Jeugdbeschermers hebben meer tijd per gezin gekregen;
 - Er wordt tijdiger geregistreerd doordat hier intern scherper op gemonitord wordt.
- Ruim 285 kwetsbare gezinnen die niet binnen afzienbare termijn passende zorg hadden gekregen, zijn alsnog geholpen (al zijn er grote regionale verschillen);
- Er is een beter overzicht t.a.v. het beschikbare zorgaanbod en de hiaten daarin;
- Er is beter inzicht per regio in het functioneren van de bestaande voorzieningen;
- Knelpunten worden eerder gesignaleerd en met de gemeenten gedeeld;
- De doorbraakaanpak wordt beter benut door jeugdbeschermers.

"Nog geen passende hulp" (volgens criterium inspecties voor alle GI's) *						
Regio³	Start	15 januari	15 februari*	15 maart	15 juni	Het totale aantal maatregelen (Peildatum: april 2021) ⁴
H-10	134	83	20	14	17	2.260
ZHZ	96	96	58	44	20	1.190
HR	79	72	39	36	20	950
MH	20	10	7	3	4	630
Totaal	347	261	124	97	61	5.030

*het Inspectierapport is gebaseerd op de teldatum in februari

Eindrapportages en conclusies van de Inspecties

Op 5 juli is het eindrapport voor de jeugdbeschermingsregio Zuid-West gepubliceerd tegelijkertijd met het landelijke rapport van de inspecties (zie bijlagen). De inspecties hebben waardering voor de inspanningen die de regio Zuid-West heeft verricht bij het vormgeven en uitvoeren van de doorbraakaanpak. Ook al gaat het verhoudingsgewijs om kleine aantallen (zie tabel), de inspecties stellen vast dat de regio Zuid-West nog niet aan de norm voldoet en stellen de regio daarom voor een periode van een half jaar onder verscherpt toezicht. Concreet

² Omdat de verhalen vaak meer spreken dan de cijfers, hebben we in de aangehechte bijlage een aantal van deze praktijkverhalen uit de doorbraakaanpak geanonimiseerd beschreven.

³ Haaglanden (H10), Zuid-Holland zuid (ZHZ), Holland Rijnland (HR), Midden Holland (MH)

⁴ Het gaat steeds om een nieuwe peiling: Nieuwe instroom van kinderen die langer dan 3 maanden wachten wordt erbij opgeteld.

**Disclaimer: Het aantal maatregelen fluctueert voortdurend! Het volume aan maatregelen geeft inzicht in het aantal kinderen dat te lang wacht op hulp i.r.t. de omvang van alle maatregelen: Dat ligt tussen de 1 en 2 %.

verwachten de inspecties **per direct** dat de regio's zorgen dat elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt.

Reactie Haaglanden op deze conclusies

Wij delen de zorgen en de urgentie van de inspecties over het belang van het bieden van tijdige passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Gemeenten hebben immers een bijzondere verantwoordelijkheid, als het gaat om kinderen die aan onze zorg zijn toevertrouwd. Elk te lang wachtend kind is er 1 teveel. In de afgelopen periode hebben we binnen Haaglanden en met de andere jeugdhulpregio's samen met vele betrokkenen grote inspanningen verricht om ervoor te zorgen dat kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel, tijdig passende hulp krijgen.

De inspecties hebben hun oordeel gebaseerd op de jeugdbeschermingsregio Zuid-West als geheel. Het rapport beschrijft de variatie tussen de jeugdhulpregio's binnen Zuid-West slechts beperkt. Daardoor is de inhoud weliswaar op de schaal van Zuid-West herkenbaar, maar is het maar ten dele herkenbaar voor Haaglanden. Deze bovenregionale schaal is ook niet helpend als handelingsperspectief bij de organisatie van de meeste vervolghulp. Per regio is de (doorbraak)aanpak dan ook verschillend uitgevoerd. In Haaglanden en Midden Holland kwam de (doorbraak)aanpak aanzienlijk sneller tot stand.

De inspecties hebben waardering voor de aanpak in Haaglanden. Er is (mede dankzij het Verbeterplan) een grote inhaalslag gemaakt. We realiseren ons echter ook, dat ondanks de goede resultaten die geboekt zijn, in Haaglanden een klein deel van deze kinderen nog steeds wacht op een passend hulpaanbod.

Vervolg aanpak in Haaglanden (en bovenregionaal)

De vervolgaanpak zullen wij met daadkracht samen met de betrokken regio's verder oppakken, aan de hand van de volgende thema's:

- Het Verbeterplan JB-west 2020-2021 wordt in 2022 voortgezet (Zuid-West)
- De bestaande bovenregionale voornamelijk thematisch vormgegeven samenwerking wordt gecontinueerd, zowel op uitvoerend als bestuurlijk niveau (overleg van de voorzitters van de jeugdhulpregio's).
- We gaan de doorbraakaanpak structureel inbedden in de reguliere werkwijze van GI's, Expertiseteams en lokale teams. Daarbij zoeken wij bij specifieke- casuïstiek als dat moet naar oplossingen, los van de verschillende inkoopssystemen die er nu eenmaal per regio zijn.

In Haaglanden zetten we de volgende concrete stappen:

- De bevindingen van de inspecties worden meegenomen bij de evaluatie Zorglogistiek (zomer 2021) en de opdracht van het Expertiseteam Complexe Zorg (ECZ) wordt daarop aangescherpt en structureel gemaakt.
- De doorbraakaanpak heeft laten zien dat de keten en wij als gemeenten zelf nog onvoldoende zicht hebben op schadelijk wachtenden (ook buiten de jeugdbescherming). Het onderschrijft de noodzaak om daar stevig op in te zetten. Verder zijn aanvullende afspraken nodig over eigenaarschap bij schadelijk wachtenden.

2. Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Op 30 maart jongstleden zonden de Minister voor Rechtsbescherming en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming⁵ naar de 2e Kamer. Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is in gezamenlijk opdrachtgeverschap van het Rijk en de VNG opgesteld.

Dit scenario komt voort uit constatering en ervaringen van diverse partijen en gezinnen dat het huidige stelsel knelt en te complex is en structuuraanpassingen vraagt die meer ruimte maken voor een nieuwe manier van werken. Daarbij staan vier uitgangspunten centraal: gezinsgericht, rechtsbeschermend & transparant, eenvoudig en lerend.

Het scenario schetst een toekomstbeeld, maar is nog geen uitgewerkt plan. Dit is een langjarig traject (5 tot 10 jaar). Bij het scenario is daarom door de opstellers een routekaart gevoegd. Deze routekaart adresseert de belangrijkste uitzoekpunten en laat zien welke stappen nodig zijn om het toekomstscenario te realiseren. De routekaart is gestart met een brede consultatieronde in de maanden april tot juni 2021.⁶

De gemeenten in de regio Haaglanden zijn positief over de richting van het toekomstscenario en vragen daarbij aandacht voor de volgende punten:

- Het vormgeven van de rechtsbescherming voor de gezinnen;
- De doorontwikkeling en daarmee versterking van de lokale teams, i.c. het maken van een gedegen impactanalyse met name voor de rol en taken van de lokale teams;
- Inzet van volwassenen GGZ;
- Beschikbaarheid voldoende financiën voor deze transitie;
- Momentum behouden bij een operatie van 5-10 jaar, beperken afbreukrisico;
- De benodigde cultuurverandering.

Dit toekomstscenario brengt met zich mee dat veel van de activiteiten die we nu ontplooiën in dit nieuwe perspectief mee zullen (moeten) bewegen en ook gericht moeten zijn op de beschikbaarheid van tijdige en passende specialistische jeugdhulp. Dat kunnen we als gemeenten niet alleen. Het vraagt een intensieve samenwerking met allereerst de partners in de gezinsveiligheidsketen zelf en daarnaast ook met (keten)partners daaromheen (onder meer lokale teams, 2^{de} lijns jeugdhulpaanbieders, GGZ-zorg, het voorliggend veld en het informele netwerk). In vervolg op de eerdere verkenning is inmiddels een stuurgroep gevormd door bestuurders/directeuren van de belangrijkste partners in de veiligheidsketen: Veilig Thuis Haaglanden, JB-west en William Schrikker Groep (namens de GI's), Perspektief (vrouwenopvang), Raad voor de Kinderbescherming en de (centrum)gemeenten Delft en Den Haag. Met deze stuurgroep willen we over de grenzen van ieders eigen organisaties heen naar de grootste vraagstukken in onze keten kijken en onderzoeken welke condities we moeten organiseren om te kunnen experimenteren met het werken vanuit de nieuwe uitgangspunten. In de hectiek van alle dag vraagt dat tegelijkertijd om tijd om te vertragen en reflecteren.

We beginnen overigens niet bij nul. Een mooi voorbeeld hiervan is Beter SamenSpel⁷: De uitgangspunten van dit project (een project van GI's en lokale teams binnen de H-10) sluiten goed aan op werkwijze die wordt voorgestaan met het toekomstscenario. Voor de financiële

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/30/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming>.

⁶ Als Den Haag hebben we samen met de andere G4 gemeenten een reactie gegeven en ook vanuit Haaglanden is ambtelijk (via het regionaal accountteam GI's) is een reactie gegeven.

⁷ <https://kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/beter-samenspel>

consequenties van dit grote Transformatieproject wordt via de lijn van de VNG aandacht gevraagd bij het Rijk.

3. Overige actuele ontwikkelingen rond jeugdbescherming

Tot slot willen we u informeren over een aantal actuele ontwikkelingen binnen de GI's.

Intervence

De provincie Zeeland heeft aangegeven niet door te willen gaan met Intervence als zelfstandige GI. Inmiddels is duidelijk dat JB-west de werkzaamheden via een bestuurlijke fusie met Intervence zal continueren. JB-west heeft desgevraagd bevestigd dat deze uitbreiding van werkgebied geen nadelige consequenties zal hebben voor de huidige regio's waarin zij actief is, waaronder Haaglanden.

Briedis

Dinsdag 1 juni 2021 heeft de Rechtbank het faillissement van jeugdbeschermingsorganisatie Briedis uitgesproken. Eerder was al uitstel van betaling verleend nadat duidelijk was dat het certificaat van Briedis wordt beëindigd. Zonder dit certificaat kan Briedis niet langer optreden als jeugdbeschermingsorganisatie. Er zal een gecontroleerde overdracht van de betrokken gezinnen naar een andere GI plaatsvinden. Voor de regio Haaglanden gaat het om 6 kinderen, waarvoor de zorg overgedragen moet worden. Bij de zorgoverdracht is de aandacht nu gericht op enerzijds de continuïteit van de hulp in het hier en nu en anderzijds op het vinden van een geschikte GI die de kinderen over kan nemen.

De curator van Briedis heeft gevraagd om financiële toezeggingen van de betrokken jeugdhulpregio's, zodat de bescherming van de kinderen door kan gaan en een zorgvuldige overdracht gedekt is. Voor Haaglanden komt dit neer op maximaal €52.200.

Wachlijsten Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)

Op 10 juni jl. heeft er een bestuurlijk gesprek plaatsgevonden met een afvaardiging van bestuurders uit de regio Haaglanden en het bestuur van de RvdK. De 10 gemeenten in Haaglanden maken zich al enige tijd ernstig zorgen over de wachlijsten en de grote verschillen tussen de drie teams van de Raad voor de Kinderbescherming binnen de regio. Ook de Inspectie Justitie en Veiligheid en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft in maart jongstleden aangegeven te gaan onderzoeken hoe de RvdK zicht houdt op de veiligheid van kinderen die op zijn wachlijst staan.

Als oorzaak van de wachlijsten is door de RvdK onder meer aangedragen dat er sprake is van een fors verzuim van medewerkers en forse instroom van cliënten. Aan de gebiedsteams van regio Haaglanden wordt extra formatie (8fte) toegevoegd om de wachttijden snel terug te dringen. Daarnaast worden landelijke 2 flexteams ingericht om regio's waar wachlijsten oplopen te ondersteunen. De afgelopen 2 maanden is er al wel een daling gezien in de wachttijden, en er is goede hoop dat dit de komende maanden door zal zetten. We blijven in nauw contact over de ontwikkelingen met de Raad voor de Kinderbescherming.

Tot slot

Wij zullen u op de hoogte stellen van verdere ontwikkelingen op een van deze dossiers wanneer daar aanleiding voor is.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

A. R. de Graaf,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Bijlage bij Raadsinformatiebrief Ontwikkelingen jeugdbescherming

Z - 21/048487/

8 juli 2021

Achtergrondinformatie

Het landschap van de Jeugdbescherming

Bij ernstige problemen in een gezin kan hulp bij de opvoeding verplicht worden gesteld. De kinderrechter kan hiervoor een maatregel voor kindbescherming opleggen:

- een ondertoezichtstelling (ots) bepaalt verplichte hulp en ondersteuning bij het opvoeden;
- een gezagsbeëindigende maatregel bepaalt dat de ouder het gezag over het kind verliest.

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) onderzoekt of de ontwikkeling van een kind ernstig in gevaar is. Is dit het geval, dan kan de RvdK een verzoek voor een kindbeschermingsmaatregel indienen bij de kinderrechter. De kinderrechter beslist of een kindbeschermingsmaatregel nodig is. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdbescherming. Hiervoor maken gemeenten afspraken met gecertificeerde instellingen (GI's) die in hun regio de maatregelen uitvoeren.

Binnen de H-10 zijn vier GI's gecontracteerd: Jeugdbescherming West (JBWest) en de landelijk werkende organisaties: William Schrikker Stichting (WSS), Leger des Heils JB&JR en vanwege faillissement tot een nader te bepalen datum in 2021 Briedis.

De regio Haaglanden is accounthouder voor JBWest die, naast de regio Haaglanden, ook actief is in de regio's Midden Holland, Holland Rijnland en Zuid Holland Zuid (gezamenlijk regio Zuid-West). De jeugdhulpregio Haaglanden is als grootste daartoe aangewezen (qua omvang is Haaglanden ongeveer even groot als de andere drie jeugdhulpregio's samen). De gemeente Den Haag heeft voor de inspecties de rol als accounthouder voor de gehele jeugdbeschermingsregio Zuid-West.

Voorbeelden van casuïstiek uit de doorbraakaanpak

Doorbraak gelukt bij wachttijd als gevolg van financiën

Een jeugdige verblijft via een jeugdhulpaanbieder in een pleeggezin en heeft dringend traumabehandeling nodig. Behandeling is dringend nodig, zodat de jeugdige in het pleeggezin kan blijven. Helaas is deze jeugdige nog niet klaar voor traumabehandeling en zal er eerst een traject Slapende Honden Wakker Maken moeten worden ingezet. De GGZ-aanbieder biedt dit niet aan. De jeugdbeschermer verwijst naar de jeugdhulpaanbieder, die dit wel in het zorgaanbod heeft. De jeugdbeschermer wordt van het kastje naar de muur gestuurd en moet uitzoeken wie voor welk stukje (financieel) verantwoordelijk is. Al die tijd kan wacht de jeugdige. De druk in het pleeggezin neemt toe.

We hebben toch een doorbraak kunnen bereiken in deze casus door gezamenlijk afspraken te maken tussen de gemeente, de jeugdhulpaanbieder, de zorgcoördinator en de jeugdbeschermer.

Probleem rond huisvesting met doorbraak opgelost!

In deze situatie was er geen huisvesting beschikbaar voor moeder, waardoor de kinderen in netwerkpleegzorg verbleven. Dankzij de inzet van de gemeente is het uiteindelijk gelukt dat deze moeder een urgentieverklaring heeft gekregen in de omgeving van het netwerk waar de kinderen nu verblijven. De verwachting is hierdoor dat moeder binnen drie maanden eigen huisvesting heeft en de kinderen weer bij hun moeder kunnen gaan wonen!

Onderwijs de bottleneck

Een jeugdige wacht al langere tijd op een geschikte woonplek. Als er - na een zoektocht van ruim anderhalf jaar - perspectief is op een plek, blijkt dat er nog passende onderwijs/dagbesteding georganiseerd moet worden. Aangezien deze plek buiten de regio valt van het woonplaatsbeginsel, betreft het dus een ander samenwerkingsverband voor onderwijs. Er wordt een tijdelijke constructie opgezet voor onderwijs/dagbesteding, waar de jongere al bekend is. Deze tijdelijke constructie wordt eenmalig gefinancierd door gemeente en het samenwerkingsverband samen. De jeugdige wordt geplaatst, maar het vinden van een perspectief op onderwijs loopt zeer moeizaam: Er is geen stamschool en overdracht naar andere regio moet nog plaatsvinden.

Wachten op Psycho Motorische Therapie

Jeugdige wil eigenlijk geen behandeling, maar wil wel door PMT een start maken aan een behandeltraject. Er zijn lange wachttijden, omdat PMT vaak onderdeel is van een GGZ-traject en niet altijd als losse module beschikbaar is. Vaak wordt er lang gewacht op dit soort specifieke modules (zoals bijvoorbeeld ook EMDR). Oplossingen zijn ofwel via een hoofdaannemer (wat

zelden lukt), of via de ziektekostenverzekering (waarbij er dan wel een aanvullende verzekering nodig is om dit koste dekkend voor het gezin te kunnen laten zijn).

Te weinig gezinshuizen

Een jeugdige staat op de wachtlijst voor een gezinshuis. De wachttijd is langer dan drie maanden. Er wordt samen met het ECZ gezocht naar gezinshuizen buiten de regio, maar ook die zijn niet binnen drie maanden beschikbaar. Samen met zorglogistiek worden alternatieve plekken voor de jeugdige bekeken, waarbij de jeugdbeschermer de afweging kan maken om gebruik te maken van het alternatieve aanbod, of te wachten tot er een gezinshuis beschikbaar en matchbaar is.



Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Zuid West

(Haaglanden, Midden Holland, Holland Rijnland
en Zuid-Holland Zuid)

*Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen
onvoldoende beschermd*



De accounthoudende wethouder aan het woord namens Jeugdhulpregio Zuid West

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

Ruim 285 jeugdigen die niet tijdig passende zorg kregen, zijn alsnog geholpen (al zijn er grote regionale verschillen). Er is beter inzicht in het beschikbare zorgaanbod en betere samenwerking tussen expertiseteams en GI's. Het verbeterplan zorgt (in drie jeugdhulpregio's) voor meer stabiliteit en effectiviteit voor de jeugdbescherming: er zijn harmonisatieafspraken gemaakt (tarieven). Er is extra personeel aangenomen en het verloop in personeel neemt af. Er zijn geen wachtlijsten bij de GI's. De jeugdbeschermers hebben meer tijd per gezin. Er wordt door JBWest scherp gemonitord op tijdige registratie.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

Zuid West gaat de doorbraakaanpak optimaliseren en structureel inbedden. De regio gaat er gezamenlijk voor zorgen dat in specifieke casuïstiek snel oplossingen worden georganiseerd, los van de verschillende inkoopssystemen die er zijn. Het verbeterplan Jeugdbescherming-West 2020-2021 wordt in 2022 voortgezet. De bovenregionale samenwerking wordt doorontwikkeld op het gebied van Jeugdbescherming, Jeugdhulpplus, specialistische voorzieningen (zoals ASS) en het boven regionaal expertise netwerk (BREN). Het bovenregionaal bestuurlijk overleg van de voorzitters van de jeugdhulpregio's wordt voortgezet.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

Jeugdigen en ouders ervaren dat de professionals er eerder bij zijn en beter met elkaar samenwerken. Ze gaan merken dat jeugdbeschermers meer tijd en aandacht aan hen kunnen besteden. Ze zien minder wisselende gezichten. Jeugdigen worden minder vaak afgewezen en doorgeplaatst, ook als is hun zorgvraag ingewikkeld. Ze vinden sneller een echt passende plek. Maar eerlijk is eerlijk: er zullen ook jeugdigen en gezinnen zijn die helaas ervaren dat we dit ideaal niet zomaar voor elkaar hebben. Het vraagt nog veel werk van veel verschillende partijen, lokaal, regionaal en landelijk.

De accounthoudende wethouder heeft namens de jeugdbeschermingsregio uitgebreider gereageerd.

Deze reactie is opgenomen als bijlage.

Samenvatting

Dit rapport maakt deel uit van het toezichttraject *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties). In de voortgangsrapportage van oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een doorbraakaanpak voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- en/of reclasseringsmaatregel. Deze aanpak moet ertoe leiden dat elk kind met een dergelijke maatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt. Dit rapport van de inspecties geeft antwoord op de vraag of de regio Zuid West hierin is geslaagd.

Bevindingen en conclusies

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De regio Zuid West is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. De regio heeft hier de afgelopen jaren in geïnvesteerd. De tariefstelling voor JB west is per 1 januari 2021 geharmoniseerd en draagt hieraan bij. Drie van de vier regio's hebben aanvullend een lumpsumfinanciering beschikbaar zodat JB west de caseload verder kon verlagen. Ondanks deze positieve ontwikkelingen ervaren de jeugdbeschermers nog altijd een hoge werkdruk.

Tijdig passende hulp

De regio Zuid West is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. De doorbraakaanpak in de regio's heeft onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid. De inspecties hebben binnen regio Zuid West verschillende (doorbraak)aanpakken gezien. De doorbraakaanpak heeft in de regio's Haaglanden en Midden Holland meer resultaat opgeleverd dan in Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid.

In de regio ontbreekt het aan effectieve (bovenregionale) samenwerking die nodig is op thema's als residentiële zorg en bovenregionale inkoop van hoog specialistische zorg voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties zien extra belemmeringen wanneer de inzet van hulp vanuit verschillende domeinen nodig is, verschillende gemeenten betrokken zijn, of volwassen hulpverlening betrokken/nodig is maar daar onvoldoende aansluiting in is. Verder is in de regio Zuid West het proces om te komen tot passende hulp voor kinderen met een maatregel verschillend heeft georganiseerd en hierdoor zodanig complex, dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

De inspecties stellen vast dat de wethouders die de verschillende jeugdhulpregio's in Zuid West vertegenwoordigen zijn doordrongen van de noodzaak om de doorbraakaanpak voort te zetten en de bovenregionale samenwerking te intensiveren, om te komen tot een kwalitatief en kwantitatief toereikend hulpaanbod. Dit is positief, tegelijkertijd hebben de inspecties zorgen over de kinderen met een maatregel die op dit moment wachten op passende hulp en oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JB west af. Over de landelijk werkende instellingen (Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en William Schrikker Stichting) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

Tijdig passende hulp

Gelet op het voorgaande kan de inspectie er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties verwachten dat de

gemeenten, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties zullen hiertoe in de regio Zuid West verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

De inspecties zien tot slot dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. De inspecties spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	6
1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd.....	6
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel	6
1.3 Opzet van het onderzoek	7
2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio	8
2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Zuid West	8
2.2 Beschrijving betrokken GI's	9
3 Indruk na de monitoringsfase.....	10
3.1 Beschrijving doorbraakaanpak Zuid West	10
3.2 Beeld op basis van monitoring	10
4 Resultaten van de praktijktoets	13
Bevindingen	13
5 Conclusie.....	20
5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers.....	20
5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp.....	20
5.3 Vervolg passende hulp: Verscherpt toezicht.....	21
Bijlage	23

1 Inleiding

Dit rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) geeft antwoord op de vraag of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel¹ in de jeugdbeschermingsregio² Zuid-West tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt.

Dit regiorapport maakt deel uit van een landelijk onderzoek naar tijdige en passende hulp aan kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. In totaal verschijnen elf regiorapporten en daarnaast publiceren de inspecties gelijktijdig een landelijk rapport. Dit landelijke rapport bevat een overstijgend beeld van de mogelijkheden die regio's en instellingen hebben om de hulp aan kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregelen te verbeteren (best practices). Ook brengen de inspecties knelpunten in beeld die overal in het land in meer of mindere mate (structurele) belemmeringen opleveren/betekenen voor de bescherming aan kwetsbare kinderen met een maatregel.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (*hierna: de inspecties*) in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond. De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp zouden krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.

De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen, *tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

¹ Hiermee worden zowel de jeugdbeschermings- als ook de jeugdreclasseringsketen bedoeld.

² De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter tijdig wordt uitgevoerd.

1.3 Opzet van het onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot februari 2021 hebben de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio gemonitord door frequente gesprekken met accounthoudende wethouders of afgevaardigde ambtenaren te voeren. In deze gesprekken werd telkens de stand van zaken omtrent bovengenoemde normen en *de doorbraakaanpak* besproken.

Verdiepende praktijktoets

In februari en maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit hebben zij gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers / jeugdreclasserders.

In de periode april - mei is een aanvullende uitvraag gedaan bij JB west en de expertiseteams die verbonden zijn aan doorbraakaanpak in Zuid West.

In april vond tevens een gesprek plaats met de verantwoordelijk wethouders in regio Zuid West over de voorlopige bevindingen van de inspecties uit de monitoring in de jeugdbeschermingsregio. In dit rapport staan de resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoets.

2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Zuid West

Jeugdbeschermingsregio Zuid West bestaat uit Jeugdhulpregio's Haaglanden, Midden Holland, Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid.

Inkoop jeugdbescherming en jeugdreclassering

De tariefstelling voor JB west is per 1 januari 2021 geharmoniseerd, maar tegelijkertijd ligt de caseload met deze tarieven nog altijd hoger dan de norm die in 2014 is opgesteld. Daarom hebben drie regio's (Holland Rijnland, Haaglanden en Midden Holland) besloten om aanvullend een lumpsumfinanciering beschikbaar te stellen voor caseloadverlaging naar de normen van 2014. Hierdoor kan onder andere worden ingezet op ondersteuning bij het vinden van passend zorgaanbod en verlagen van het aantal uithuisplaatsingen. JB west geeft aan dat de eerste ervaringen hieromtrent positief zijn. Regio Zuid-Holland Zuid heeft besloten geen aanvullende financiering beschikbaar te stellen. Desgevraagd geeft JB west aan dat uit de werkdrukmeting in deze regio naar voren komt dat deze in Zuid-Holland Zuid hoger ligt dan in de andere regio's.

Inkoop jeugdhulp

Haaglanden

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden regelt voor de tien gemeenten in de regio Haaglanden alles rondom inkoop en het contracteren van jeugdhulp. Elke gemeente heeft de hulp aan jeugdigen op haar eigen manier georganiseerd. De meeste gemeenten hebben een multidisciplinair jeugdteam, dat alle vragen rond jeugdhulp kan oppakken. (sbjh.nl)

Midden Holland

In regio Midden Holland verzorgt gemeente Gouda namens de gemeenten de inkoop en het contractmanagement voor o.a. jeugdhulp. Er wordt samengewerkt door de gemeenten in Midden Holland bij het inkopen van zorg voor o.a. complexe opvoedingsvraagstukken of psychische problemen. Hiervoor is het 'Netwerk Sociaal Domein Midden Holland' belast als regionale contractmanagementorganisatie (RDS). (regiomiddenholland.nl)

Holland Rijnland

Twaalf gemeenten in Holland Rijnland (Voorschoten werkt samen met de regio Haaglanden) hebben een zogenaamde Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp (TWO) opgezet. Dit opdrachtgeverschap betreft het proces van en rondom de contractering van jeugdhulp. (jeugdhulphollandrijnland.nl)

In de gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem is 'GO! voor jeugd' de organisatie die zowel enkelvoudige als specialistische vormen van jeugdhulp biedt. (govoorgeugd.nl)

In de overige gemeenten in Holland Rijnland wordt gewerkt met Jeugd- en gezinstteams. (JGT's) De JGT's bieden zelf ambulante hulp en advies en wanneer nodig kunnen zij specialistische hulp inzetten. (jeugdengezinstteams.nl)

Zuid-Holland Zuid

In Zuid-Holland Zuid is de 'Serviceorganisatie Jeugd ZHZ' namens de 10 gemeenten uit deze regio verantwoordelijk voor het inkopen van jeugdhulp en de bekostiging van de uitvoering hiervan. Daarnaast adviseert, monitort en verantwoordt de Serviceorganisatie aan gemeenten. (jeugdzhz.nl)

Verbeteragenda

In april 2020 is een verbeteragenda door het bovenregionaal bestuurlijk overleg besproken en vastgesteld. De verbeteragenda richt zich op twee hoofdonderwerpen waar bestuurlijk afspraken over gemaakt zijn:

Verbeterplan JB West

- Financiering (bovenregionaal uniformeren van tarieven voor wettelijke maatregelen)
- Personeel (Motivatie, verzuim, werkdruk, imago en agressie)
- Wachtlijsten GI (zie voor oplossingsrichting 'personeel')
- Verantwoording GI (bovenregionaal harmoniseren van verantwoordingseisen)
- Doorverwijzing (doorzettingsmacht en zorgbemiddeling bij wachtlijsten)

Hervorming van de veiligheidsketen

- Financiering (passende bekostiging GI en financiële ruimte om transformatie en innovatie uit te voeren).
- Personeel (Motivatie, verzuim, werkdruk, imago en agressie en daarnaast overlap in taken op het gebied van veiligheid)

De inspecties hebben in 2020 geconstateerd dat de verbeterplannen die de gecertificeerde instellingen met de jeugdhulpregio's in de eerste helft van 2020 hebben opgesteld - hoewel dit de intentie was - beperkt voorzien in maatregelen die de jeugdbescherming en jeugdreclassering op de korte termijn verbeteren. Specifiek voor Zuid-West geldt dat de verbeteragenda dat deze gericht was op de GI, maar niet op het realiseren van passend (specialistisch) hulpaanbod voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

2.2 Beschrijving betrokken GI's

Binnen jeugdbeschermingsregio Zuid West zijn vier gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering actief, namelijk: Jeugdbescherming west (JB west), William Schrikker Stichting (WSS), Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R) en Briedis als gecertificeerde instellingen.

JB west is in Zuid West de regionaal georganiseerde GI die zich richt op een brede doelgroep en is werkzaam in regio Zuid West. Briedis³ is in deze jeugdbeschermingsregio werkzaam en richt zich dezelfde 'reguliere' jeugdbescherming.

LJ&R en de WSS zijn werkzaam in heel Nederland als landelijk werkende GI. Beide GI's richten zich op een specifieke doelgroep. LJ&R heeft te maken met gezinnen en jongeren die vastlopen in complexe situaties en met meervoudige problematiek. Het gaat hierbij vaak om langdurige problematiek. De WSS biedt ondersteuning en hulp aan kinderen met een (verstandelijke) beperking of chronische ziekte, en/of aan kinderen van ouders met een beperking.

³ Per 1 juni 2021 is Briedis failliet verklaard.

3 Indruk na de monitoringsfase

Tijdens de monitoringsfase van oktober 2020 tot en met februari 2021 voerden de inspecties zes gesprekken met de contactpersonen die aangewezen waren voor de jeugdbeschermingsregio. Bij twee gesprekken was naast de contactpersonen een vertegenwoordiger van JB west aanwezig.

3.1 Beschrijving doorbraakaanpak Zuid West

De doorbraakaanpak is in de regio Zuid West niet gericht geweest op de tijdige inzet van een vaste jeugdbeschermer, omdat verwacht werd dat de belemmeringen die daar speelden gedurende de monitoringsfase konden worden opgelost.

De doorbraakaanpak, gericht op passende hulp, is in Zuid West per jeugdhulpregio vormgegeven.

Haaglanden en Midden-Holland

De doorbraakaanpak richtte zich op de kinderen zonder passende hulp en bestond uit drie fases.

- Fase 1: Gestart is met uitvragen bij de vier GI's in Zuid West welke kinderen niet tijdig passende hulp kregen. De gedragswetenschapper van het expertiseteam en de gedragswetenschapper van JB west hebben de eerste schifting aangebracht van dossiers zonder passende hulp welke binnen de huidige structuur opgelost konden worden. Zorglogistiek ondersteunde hierin. Zorglogistiek is ingericht om knelpunten in de beschikbare zorg tijdig te signaleren en aan de regio door te geven. Casussen die niet konden worden opgelost gingen naar fase 2.
- Fase 2: Casussen werden besproken met o.a. lokale teams, Veilig Thuis, MDA++4) om te kunnen beoordelen of maatwerk (buiten de gebaande paden) mogelijk kan zijn. Casussen die niet konden worden opgelost gingen naar fase 3.
- Fase 3: Gemeenten (op basis van het woonplaatsbeginsel) waren in de lead en zetten partijen die betrokken zouden moeten zijn op basis van de problematiek bij elkaar, gemeentelijke afvaardiging sloten hier ook bij aan. In deze laatste fase moest een oplossing gevonden worden.

Regio Rijnland:

De door JB-West en overige GI's aangedragen casussen zonder passende hulp zijn aan de betreffende gemeente (op basis van het woonplaatsbeginsel) doorgestuurd. Vervolgens werd verwacht dat gemeente binnen hun eigen infrastructuur / (jeugd)zorglandschap tot oplossingen kwam voor de betreffende casus.

Zuid-Holland Zuid:

De door JB-West en overige GI's doorgegeven casussen zonder passende hulp waren met ondersteuning vanuit het OZJ, expertteams, zorgaanbieders, GI en lokale wijkteams besproken en er is gezocht naar oplossingen. Na enkele casussen werden successen geïnventariseerd en meegenomen naar de volgende casussen om het leereffect te versterken.

3.2 Beeld op basis van monitoring

➤ **Tijdig vaste jeugdbeschermer**

Bij de start van de monitoringsfase bleek dat er in regio Holland Rijnland bij JB west 45 kinderen zonder vaste jeugdbeschermer waren. Reden hiervoor was het vertrek van jeugdbeschermers. JB West werkte aan een oplossing, wat in enkele weken erin resulteerde dat nog 12 kinderen geen vaste jeugdbeschermer hadden. Aan het eind van de monitoringsfase hadden alle kinderen een vaste jeugdbeschermer, evenals in de andere regio's van JB west.

⁴ 'Multidisciplinaire Aanpak' is een samenwerkingsverband voor intensieve gezinshulp en integrale aanpak van ernstig, acuut en langdurig huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling.

Voor LJ&R gold dat in totaal 8 kinderen geen vaste jeugdbeschermer hadden bij de start van de monitoringsfase. Aan het einde van de monitoring hadden alle jeugdigen een vaste jeugdbeschermer.

Voor Briedis en de WSS zouden er geen belemmeringen zijn op dit punt.

➤ **Tijdig gedragen koers**

Bij de start van de monitoringsfase is weinig concrete informatie vanuit de accounthoudende gemeente⁵ gedeeld over het behalen van de termijn voor een gedragen koers. Wel werd in de monitorgesprekken duidelijk dat hier nog winst in te behalen was. In januari werd dit beeld cijfermatig bevestigd. Ten aanzien van JB west werd eind januari duidelijk dat 85% van de kinderen een plan van aanpak heeft, in totaal heeft 75% van de kinderen dit binnen 6 weken. 6 weken is de wettelijke termijn voor het vaststellen van het plan van aanpak. JB west gaf aan wel te voldoen aan de norm die de inspecties stellen dat voor elk kind tijdig een gedragen koers is uitgezet. Bij de overige GI's zou dit ook op orde zijn.

JB west heeft (maandelijks) steekproeven uitgevoerd en heeft jeugdbeschermers actief bevraagd wat maakte dat niet tijdig een plan van aanpak was vastgesteld. Uitkomst was dat de administratieve afhandeling soms niet de prioriteit kreeg die het moet krijgen. Daarnaast werkte JB west met vaste rapportagedagen vanwege de coronamaatregelen, waardoor jeugdbeschermers de termijn van 6 weken met enkele dagen overschreden.

De leidinggevenden kregen tweewekelijks een overzicht met aflopende termijnen ter ondersteuning van de sturing hierop.

➤ **Tijdig passende hulp**

De regio Zuid West heeft tijdens de monitoringsfase de kinderen zonder passende hulp in beeld gekregen (Haaglanden: 130, Midden-Holland: 20, Zuid-Holland-Zuid: 96. In Holland Rijnland waren de kinderen medio januari in beeld: 72. Alleen de wachtende kinderen bij L is door Holland Rijnland bij LJ&R uitgevraagd maar niet beschikbaar gekomen). De doorbraakaanpak heeft eraan bijgedragen dat kinderen die niet tijdig passende hulp ontvingen in beeld zijn gekomen.

De wijze waarop de jeugdhulpregio's met de doorbraakaanpak aan de slag zijn gegaan verschilt sterk. In januari was in Haaglanden en in Midden-Holland een afname zichtbaar van het aantal kinderen dat wachtte op passende hulp (respectievelijk 83 en 10 kinderen). Zuid-Holland-Zuid heeft onder begeleiding van het OZJ in december 2020 bijeenkomsten gehad om tot een werkwijze voor de doorbraakaanpak te komen. In januari 2021 is gestart met het bespreken van casuïstiek conform de doorbraakaanpak. Gedurende het proces bleek dat expliciet toestemming van ouders en soms kinderen (afhankelijk van de leeftijd) nodig was als het OZJ betrokken was bij het bespreken van hun casuïstiek. Bij het laatste monitoringsgesprek wachtten nog 96 kinderen op passende hulp. In Holland Rijnland bleek tijdens het laatste monitorgesprek nog geen start gemaakt te zijn en wachtten 72 kinderen op passende hulp.

Belemmeringen in de doorbraakaanpak waren het versnipperde zorglandschap in de regio, onvoldoende specialistisch aanbod voor o.a. residentiële voorzieningen en jeugdGGZ, afwijzingen vanwege contra-indicaties waardoor jeugdbeschermers met ouders en kinderen bij meerdere zorgaanbieders de hulpvraag moeten neerleggen. Door zorgaanbieders werd ten aanzien van innovatie een gebrek ervaren aan voorfinanciering voor hen om (voornamelijk residentieel) zorgaanbod te creëren voor complexe casuïstiek.

De inspecties concludeerden aan het eind van de monitoringsfase dat het effect van de doorbraakaanpak binnen Zuid West sterk per regio verschilde. Zuid-Holland Zuid en Holland Rijnland liepen, mede door de vertraagde start, achter in het organiseren van passende hulp voor

⁵ Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

kinderen die dit niet kregen. En ondanks de dalende trend in bijvoorbeeld Haaglanden was het aantal kinderen dat wachtte op hulp hoog.


De uitkomst van de monitoringsfase was voor de inspecties aanleiding om een bestuursgesprek te organiseren tussen de inspecties en wethouders en bestuurders binnen het zorgnetwerk. In het gesprek lichtten de regio's de stand van zaken rondom passende hulp toe. Concreet wachtten er nog 97 kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel op passende hulp (Haaglanden: 13, Midden Holland: 4, Zuid-Holland Zuid: 44, Holland Rijnland: 36). De wethouders en bestuurders gaven aan dat het terugdringen van deze aantallen nog steeds aandacht vraagt en dat inzet op de belemmerende factoren hierin nodig is. De doorbraakaanpak werd voortgezet en het voornemen is uitgesproken meer bovenregionaal samen te werken.

4 Resultaten van de praktijktoets

In dit hoofdstuk geven de inspecties hun conclusies uit de verdiepende praktijktoets weer voor de jeugdbeschermingsregio en per norm. De inspecties hebben in deze regio 22 dossiers onderzocht, 11 gesprekken met jeugdbeschermers gevoerd en 5 gesprekken met ouders.

Na de praktijktoets is aanvullend een uitvraag gedaan bij de contactpersonen van de regio's binnen Zuid West. Vaak waren deze contactpersonen verbonden aan de expert- / expertiseteams (dit kan per regio een andere naam dragen) die een rol hebben gespeeld in de doorbraakaanpak. In april vond tevens een gesprek plaats met de verantwoordelijk wethouders in regio Zuid West over de voorlopige bevindingen van de inspecties uit de monitoring in de jeugdbeschermingsregio.

Bevindingen

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.</p>

Bevindingen

De regio Zuid West is met een enkele uitzondering erin geslaagd om aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een vaste jeugdbeschermer te koppelen. De verbeteragenda die de regio op dit punt heeft opgesteld na de rapportage van de inspecties in 2019 (zie 3.2) heeft zijn vruchten afgeworpen en JB west heeft er hard aan gewerkt om de eigen processen op orde te krijgen.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Zuid West tijdig een vaste jeugdbeschermer had. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben in totaal 29 casussen beoordeeld op een *vaste* jeugdbeschermer. Dit was in totaal in 3 gevallen niet op orde. De inspecties hebben in totaal 29 casussen die na half november 2021 zijn gestart beoordeeld op de *tijdige beschikbaarheid* van een jeugdbeschermer. Dit was in alle gevallen op orde. De bevindingen per GI zijn hieronder uitgewerkt.

Overige bevindingen

“Door de hoge werklast en werkdruk lukt het soms met moeite om spoedeisende zaken toe te bedelen aan een jeugdbeschermer die verbonden kan blijven aan de casus. In uiterste situaties lukt het soms enkel op korte termijn te kijken wie ruimte heeft.”

Jeugdbeschermer

Uit de praktijktoets kwam voor JB-west specifiek naar voren dat het erin is geslaagd om meer nieuwe jeugdbeschermers in dienst te nemen. Dit vraagt naast de extra begeleiding en inzet ook in de dagelijkse praktijk om ondersteuning van de meer ervaren jeugdbeschermers. Hiertoe is iedereen wel bereid, maar geeft tevens extra (werk)druk.

Specifiek voor JB west geldt dat in de praktijktoets naar voren is gekomen dat jeugdbeschermers het werken in duo's als prettig ervaren. Enerzijds heeft dit een positieve uitwerking op de kennisoverdracht tussen ervaren en minder ervaren jeugdbeschermers Anderzijds borgt dit meer de continuïteit van zorg omdat twee jeugdbeschermers bekend zijn met de casus.

JB West werkt met een instroomteam. De inspecties hebben eerder gesteld het werken met een instroomteam niet wenselijk te vinden en niet passend bij de urgentie van de jeugdbeschermingsmaatregel⁶. De inspecties beoordelen het werken met een instroomteam als niet wenselijk, maar wel als voldoende, als de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers. Het instroomteam van JB West pakt een casus actief op als blijkt dat er geen vaste jeugdbeschermer binnen vijf werkdagen, of wanneer vereist eerder, een face-to-face gesprek kan organiseren. Dat geldt voor alle jeugdhulpregio's. Dit houdt onder andere ook in dat een actieve veiligheidsinschatting wordt gedaan, veiligheidsplan wordt gemaakt, wanneer nodig hulp wordt ingezet en een start met het plan van aanpak wordt gemaakt. Dit alles totdat een vaste jeugdbeschermer beschikbaar is.

In de gesprekken met jeugdbeschermers kwam de belemmering naar voren dat beschikkingen van de rechtbank niet tijdig worden toegestuurd. In de praktijktoets blijkt dat bij 2 van de 22 getoetste casussen bij JB west de beschikking 4 weken na zitting niet ontvangen was. Gezinnen gebruiken het feit dat de gerechtelijke uitspraak (nog) niet 'zwart op wit' staat om de jeugdbeschermer buiten de deur te houden.

“Bij ouders en of jongeren waar forse weerstand tegen hulpverlening is moet ik de beschikking van de rechtbank meenemen om binnen te komen. Als dat is gelukt komt vaak een samenwerking pas op gang. ”

Jeugdbeschermer

Norm 2

Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers



Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals. Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners. De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.

Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico. De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel. Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.

⁶ Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd (november 2019) p12.

Bevindingen

De regio is er met een enkele uitzondering in geslaagd tijdig voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen.

In de monitoringsfase kwam naar voren dat de wettelijke termijn voor het na 6 weken gereed hebben van een plan van aanpak voor JB west een groot aandachtspunt is. Meer sturing van leidinggevende en audits gericht op het behalen van de wettelijke termijn zijn ingezet als interventie.

De inspecties hebben in totaal 26 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In alle zaken was er een koers. De inspecties hebben in totaal 26 casussen beoordeeld op de tijdigheid van de koers. Dit was in alle gevallen op orde. De inspecties hebben 26 zaken beoordeeld op de gedragenheid van de koers. In 25 zaken was dit op orde.

De gesprekken die de inspecties hebben gevoerd met ouders en jeugdbeschermers hebben bijgedragen aan een completer beeld en bevestigen dat jeugdbeschermers tijdig in contact staan met hun cliënten, goed bereikbaar zijn en dat zij met jeugdige en ouders tijdig werken aan een gedragen koers. Het lukt de jeugdbeschermers naar eigen zeggen vaak om helder te krijgen welke hulp passend is en draagvlak te vinden voor het inzetten van hulp bij het gezin.

Praktijkvoorbeeld van jeugdbeschermer

“Ouders of jongeren zeggen soms achter de koers te staan, maar laten dit in de praktijk niet zien. Een jeugdreclasseringsmaatregel is een strafmaatregel met zowel een pedagogisch- als een vergeldingselement. De keuze voor een jongere bij het accepteren van een door de rechter ‘opgelegde’ koers in de vorm van bijvoorbeeld schorsende voorwaarde, kan de keuze zijn tussen vastzitten of een enkelband. Zo accepteerde een jongere van 17 jaar een enkelband als schorsende voorwaarden, maar knipte deze enkele dagen nadat hij thuis was af en was zo enkele weken niet in zicht van ouders, jeugdreclassering en politie. De jongere is uiteindelijk door de politie weer staande gehouden en vastgezet.”

Bij jeugdreclasseringszaken is het bewerkstelligen van een gedragen koers het uitgangspunt voor de GI, maar vanwege het strafrechtelijk kader kan het zijn dat de koers opgelegd wordt door de rechter in de vorm van (schorsende) voorwaarden. Toch investeren de jeugdreclasserders in het duurzaam bestendigen van de ingezette koers, zodat de jeugdige hier ook achter staat. Dit is belangrijk om recidive te voorkomen.

Norm 3

Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.



Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.

De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.

Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

Bevindingen

“Een meisje met een lichte verstandelijke beperking en autisme die niet naar school ging heeft 8 maanden moeten wachten op de passende hulp.”
Jeugdbeschermer

De regio Zuid West is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp die leidt tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico, in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

In totaal zijn bij de vier GI's in de regio 25 casussen getoetst op de tijdige inzet van passende hulp. In zes casussen was in overleg met het gezin (nog) geen hulp ingezet. In de 19 overgebleven casussen was in 10 gevallen tijdig passende hulp ingezet. Eén casus kon niet worden beoordeeld. De inspecties hebben in de praktijktoets voorbeelden gezien van jeugdigen en gezinnen met zware problematiek. Tijdige inzet van passende hulp is noodzakelijk om te zorgen dat problemen niet verder verergeren. Voorbeelden zijn baby's en jonge kinderen waarvan de ouders niet in staat zijn voor hen te zorgen vanwege middelengebruik of ernstige psychiatrische problemen, (jonge) kinderen die slachtoffer of getuige zijn van huiselijk geweld, en jeugdigen die zelf niet mee kunnen doen in de samenleving vanwege middelengebruik, persoonlijkheidsproblematiek en/of het plegen van ernstige delicten.

Hieronder geven de inspecties weer welke factoren uit de casuïstiek en uit de gesprekken met jeugdbeschermers en ouders naar voren kwamen bij het tijdig organiseren van passende hulp voor jeugdigen met een maatregel. Aanvullend is na de praktijktoets een uitvraag gedaan bij de contactpersonen van de regio's binnen Zuid West. Vaak waren deze contactpersonen verbonden aan de expert- / expertiseteams (dit kan per regio een andere naam dragen) die een rol hebben gespeeld in de doorbraakaanpak.

Belemmerende factoren bij de inzet van hulp

Doorbraakaanpak beperkt succesvol

Zoals eerder aangegeven verschilde de aanpak, de voortvarendheid en de mate van succes van de doorbraakaanpak per jeugdhulpregio (zie 3.1). De werkwijze van de doorbraakaanpak is niet bij alle jeugdbeschermers bekend of wordt niet als een meerwaarde ervaren. Vaak hebben de jeugdbeschermers zelf al (bijna) alle mogelijkheden om hulp in te zetten geprobeerd. Van hen wordt echter ook een actieve participatie verwacht bij de doorbraakaanpak om naar beleving van de jeugdbeschermers weer van vooraf aan te beginnen met onvoldoende vertrouwen in het resultaat. Binnen de doorbraakaanpakken is geen partij met doorzettingsmacht, om de hulp aan kinderen met complexe problematiek te regelen.

Samenwerking in de regio

In het toezicht zijn op verschillende niveaus knelpunten in de samenwerking tussen gemeenten, GI's en zorgaanbieders naar voren gekomen. Dit geldt voor de samenwerking tussen regio's om te komen tot kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch jeugdhulpaanbod. Voor het bestendigen en innoveren van het specialistisch jeugdhulpaanbod is een goede samenwerking nodig tussen de regio's, de gecertificeerde instellingen en het specialistische jeugdhulpaanbod.

De jeugdhulpregio's benoemen dat er belemmeringen zijn wanneer hulp vanuit verschillende domeinen nodig is (LVB, GGZ, jeugd- en opvoedhulp en sociaal domein inkomen/wonen, enz.), verschillende gemeenten betrokken zijn, of volwassen hulpverlening betrokken/nodig is maar daar onvoldoende aansluiting in is.

Op casusniveau spelen visieverschillen een rol bij de tijdige inzet van passende hulp. Jeugdbeschermers ervaren dat zij, naast het gezin, ook wijkteams of zorgaanbieders moeten motiveren om de hulp in te zetten die nodig wordt geacht. Bijvoorbeeld wanneer de hulpverlening niet werkt aan de doelen waarvoor de jeugdbeschermers de hulpverlening heeft ingezet.

Tekort aan (specialistische) hulp

Het ontbreken van voldoende specialistisch hulpaanbod is een groot knelpunt in de regio. Over de hele linie zijn wachtlijsten (gezinshuizen, jeugd-GGZ, ambulante jeugdhulp, forensische zorg). De regio heeft een tekort aan residentiële jeugdhulp. Kinderen met complexe gedragsproblematiek moeten lang wachten op een woonplek. Datzelfde geldt voor twaalf- tot achttienjarigen met LVB-problematiek. Vaak blijven deze jongeren dan thuis met veiligheidsafspraken, maar wordt de noodzakelijke behandeling niet geboden.

Het tijdig inzetten van (residentiële) jeugdhulp die bijvoorbeeld nodig is om jongere uit detentie te laten schorsen lukt ook onvoldoende. Voor jeugdigen waarvoor een vervolgplek nodig is na verblijf in een instelling (na behandeling of omdat zij 18 jaar zijn geworden) is ook onvoldoende aanbod. De jeugdhulpregio's benoemen dat een gezamenlijke visie van jeugdhulpregio's en jeugdbescherming op (de inzet van) residentiële zorg gewenst is.

Voorbeeldcasus

In een gezin met drie kinderen is sprake van psychiatrische problematiek bij één van de ouders. Opvoedondersteuning vereist dat de psychiatrische problematiek wordt verminderd door GGZ-behandeling, de psychiater vereist dat er eerst rust komt in de gezinssituatie voordat behandeling kan starten. De jeugdbeschermers kan hier geen doorzettingsmacht inzetten maar is wel verantwoordelijk dat de opvoedomgeving veilig wordt.

Om de ontwikkelingsbedreigingen voor kinderen weg te nemen is vaak ook hulp voor ouders nodig (GGZ, WMO, schuldhulpverlening, enz.). Deze hulp is te beperkt beschikbaar, waardoor bijvoorbeeld een terugplaatsingstraject niet gestart kan worden om een kind (weer) thuis te kunnen laten wonen.

In de praktijk leidt het zoeken naar de passende hulp, de inzet van alternatieve hulp of overbruggingshulp tot onduidelijkheid voor ouders en kind. De motivatie van ouders die is opgebouwd doordat een jeugdbeschermer of jeugdreclasserder samen met hen aan een plan heeft gewerkt verdwijnt als de hulp waar zij samen achter staan, niet beschikbaar blijkt te zijn. Jeugdhulpregio's onderkennen dat inzet van alternatieve hulp betekent dat concessies worden gedaan en dat dit kan leiden tot een minder positief of duurzaam effect voor de jeugdige.

“Wanneer een jongere lang moet wachten op een intakegesprek of start van de hulpverlening raken zij hun motivatie kwijt en moet je de volgende keer nog harder werken om ze gemotiveerd te krijgen.”

Jeugdbeschermer

Afwijzen jeugdigen met complexe problematiek

Jongeren met een combinatie van problemen, zoals gedragsproblemen, drugsgebruik en een LVB zijn moeilijk te plaatsen. Zorgaanbieders wijzen jeugdigen af omdat er een contra-indicatie is, bijvoorbeeld omdat zij wel gespecialiseerd zijn op het gebied van gedragsproblematiek, maar niet op het gebied van LVB, en vice versa.

Voorbeeldcasus

Een 17-jarige jongen wordt conform de uitkomst van een psychologisch onderzoek, aangemeld bij een jeugd-GGZ-instelling voor behandeling en begeleiding voor zijn autisme. De aanbieder wijst op inhoud de aanmelding af. Er is veel overleg geweest, maar zonder resultaat. De jeugdbeschermer heeft daarnaast veel tijd gestoken in het behoud van draagvlak bij ouders en jongere om bij een andere aanbieder hulp aan te vragen. De jongere is nu bij een andere jeugd-GGZ-instelling waar hij nu op de wachtlijst staat.

“Ik voel me soms meer accountmanager dan jeugdbeschermer.”

Jeugdbeschermer

Verschillende werkwijzen in de regio's leiden tot vertraging bij de inzet van passende hulp

De inspecties benoemen in het rapport uit 2019 dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of en, zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht).⁷ Dit overleg is niet bedoeld om te komen tot overeenstemming over de bepaling van de jeugdhulp door de GI, de GI heeft hierin de eindverantwoordelijkheid. Goede samenwerking en gezamenlijke besluitvorming op casusniveau tussen gecertificeerde instelling moet gericht zijn op tijdige inzet van de passende hulp voor de jeugdige. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Het overleg dient plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim.

⁷ Kamerstukken Eerste Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 684, F; Kamerstukken Eerste Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 684, F p.45 e.v.

Met regelmaat is er volgens de jeugdbeschermers met gemeenten overleg nodig over de inzet van hulp, bijvoorbeeld over de beschikbaarheid en inzetten van niet gecontracteerde hulp. De werkwijze hierin verschilt per regio en soms per gemeente. Dit is volgens de meeste jeugdbeschermers niet werkbaar. Jeugdbeschermers missen een integraal zicht op het hulpaanbod in regio Zuid West. Ook de jeugdhulpregio's benoemen dat de sociale kaart in de regio ingewikkeld is geworden.

In de monitoringsfase werd eerder al duidelijk dat het jeugdzorglandschap binnen de regio's binnen Zuid West verschillend is ingericht. Het voorliggend veld werkt in deze verschillende regio's (en in de verschillende gemeenten) anders als het gaat om het aanvragen van hulp, of het escaleren als niet tijdig de passende hulp ingezet kan worden. Regio Zuid West is onderverdeeld in vier sub-regio's (Haaglanden, Midden Holland, Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid). Het jeugdhulplandschap verschilt binnen regio Zuid West niet enkel per sub-regio maar ook binnen deze regio's, zoals in Holland Rijnland, zijn verschillende werkwijzen tussen gemeenten. Dit hangt samen met de keuzes die de verschillende jeugdhulpregio's hebben gemaakt en is inherent aan de decentralisatie van de jeugdhulp. Het pakt in Zuid-West echter nadelig uit voor het tijdig organiseren van passende hulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

Wanneer een kind naar een andere regio of gemeente verhuist zorgt dit met regelmaat voor discussie tussen gemeenten over het woonplaatsbeginsel en het vergoeden van de jeugdhulp. In 2017 heeft de VNG een convenant⁸ opgesteld om gemeenten de gelegenheid te geven om de knelpunten in gezamenlijkheid op te lossen. De gemeenten in Zuid West hebben onderling geen duidelijke afspraken gemaakt over hoe ze omgaan met het woonplaatsbeginsel, waardoor jeugdbeschermers ervaren dat het lastiger kan zijn om passende hulp in te zetten. De jeugdhulpregio's herkennen dit knelpunt en willen meer flexibiliteit in de financieringsafspraken als een jeugdige verhuist.

Het afstemmen op de verschillende werkwijzen vraagt veel tijd van jeugdbeschermers en zorgt voor een verhoogde werkdruk bij hen, zonder dat daarbij de uitkomst (tijdige passende hulp) gegarandeerd is. Enerzijds door de extra tijd die uitgaat naar het zoeken naar passende hulp en motiveren van zorgaanbieders om een hulpvraag aan te nemen en anderzijds het gezin gemotiveerd houden voor de hulp. Dat in de tussentijd de ontwikkelingsbedreigingen en risico's op (acute) onveiligheid vergroot wordt, verzaamt volgens de meeste jeugdbeschermers hun taak.

Bevorderende factoren bij de inzet van hulp

Specifiek voor de jeugdreclassering geldt dat hulp inzetten niet altijd nodig is en de (schorsende) voorwaarden hun werk doen. Ook is er vanuit jeugdreclassering meer ruimte en tijd om zelf met jongere in gesprek te gaan (in plaats van een hulpverlener), waardoor soms inzet van verdere hulpverlening niet nodig is.

Voor de LWI's geldt dat binnen de organisatie regio overstijgend overleg met gedragsdeskundige en collega's helpend is.

Voorbeeldcasus

Jongere van 17 jaar zit in detentie, gezien de voortzetting van protectieve factoren zoals o.a. schoolgang, een bijbaan, hulpverlening is het meer dan wenselijk dat deze jongere wordt geschorst. Ouders, jongere, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdreclasserder zijn het hier mee eens. Wat ontbreekt is echter een residentiële woonvorm die nodig is omdat hij niet (meer) thuis kan wonen. Gezien het delictverleden wordt dit als eis voor schorsing neergelegd door de rechter-commissaris. Het lukt de jeugdreclasserder niet om deze hulpvorm tijdig te organiseren, waardoor de jongeren langer dan nodig zou zijn in detentie verblijft.

⁸ [Microsoft Word - Convenant Woonplaatsbeginsel Jeugd VNG.docx](#)

5 Conclusie

5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer heeft en dat voor elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers is uitgezet.

De inspecties voerden in februari en maart 2021 een verdiepende praktijktoets uit om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de regio voor wat betreft de jeugdigen met een maatregel die wordt uitgevoerd door Jeugdbescherming west grotendeels aan deze normen voldoet.

Om kwalitatief goed uitvoering te geven aan een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel, heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties. Daarnaast is het belangrijk dat een GI kan investeren in de deskundigheid en het werkplezier van hun medewerkers. Dit vraagt (financiële) bewegingsruimte bij de GI. De regio heeft hier de afgelopen jaren in geïnvesteerd. De tariefstelling voor JB west is bijvoorbeeld per 1 januari 2021 geharmoniseerd en draagt hieraan bij. Drie van de vier regio's (Holland Rijnland, Haaglanden en Midden Holland) hebben aanvullend een lumpsumfinanciering beschikbaar zodat JB west de caseload verder kon verlagen. Ondanks deze positieve ontwikkelingen ervaren de jeugdbeschermers nog altijd een hoge werkdruk.

Over de landelijk werkende instellingen (LJ&R en WSS) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

De inspecties hebben in oktober 2020 daarnaast aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp ontvangt. De inspecties hebben in februari en maart 2021 een verdiepende praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties hebben waardering voor de inspanningen die de regio Zuid West heeft verricht bij het vormgeven en uitvoeren van de doorbraakaanpak. Tegelijkertijd stellen de inspecties vast dat de regio Zuid West niet aan de norm voldoet. De doorbraakaanpak heeft onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid. De inspecties hebben binnen regio Zuid West verschillende (doorbraak)aanpakken gezien. De samenwerking in de doorbraakaanpak heeft in de regio's Haaglanden en Midden Holland meer resultaat opgeleverd dan in de andere regio's in Zuid West. In regio's Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid kwam de (doorbraak)aanpak traag op gang.

Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de noodzakelijke hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd, de jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Een ondertoezichtstelling wordt hooguit voor een jaar uitgesproken. De inspecties vinden het niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Dit beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten en kan leiden tot verergering van de problematiek. Een maatregel kan worden verlengd, maar de inspecties vinden het niet acceptabel wanneer deze verlenging het gevolg is van niet tijdige inzet van hulp.

Het is de inspecties gebleken dat het in de regio ontbreekt aan effectieve (bovenregionale) samenwerking die nodig is op thema's als residentiële zorg en bovenregionale inkoop van hoog

specialistische zorg voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Het hulpaanbod sluit niet afdoende aan bij de hulpvraag van ouders en hun kinderen en is niet voldoende beschikbaar om tijdig ingezet te worden. Wachtlijstproblemen komen voornamelijk voor bij gezinshuizen, jeugd-GGZ, ambulante jeugdhulp en forensische jeugdhulp, residentiele voorzieningen voor kinderen vanaf 12 jaar met complexe gedragsproblemen en met LVB-problematiek. Verder is het hulpaanbod voor complexe scheidingen onvoldoende effectief en zijn er onvoldoende mogelijkheden voor doorstroom uit residentiële voorzieningen. De inspecties zien extra belemmeringen wanneer de inzet van hulp vanuit verschillende domeinen nodig is, verschillende gemeenten betrokken zijn, of volwassen hulpverlening betrokken/nodig is maar daar onvoldoende aansluiting in is.

Verder is het de inspecties gebleken dat de regio Zuid West het proces om te komen tot passende hulp voor jeugdigen met een maatregel verschillend heeft georganiseerd en hierdoor zodanig complex is dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Afstemming tussen de GI en de gemeente dient gericht te zijn op en ondersteunend aan het vinden van passend aanbod, op basis van de koers die de GI met het gezin heeft uitgezet. Voor een jeugdhulpbepaling voor een jeugdige met een maatregel is geen beschikking van de gemeente nodig.

De inspecties stellen vast dat de wethouders die de verschillende jeugdhulpregio's in Zuid West vertegenwoordigen zijn doordrongen van de noodzaak om de doorbraakaanpak aan te scherpen en voort te zetten en dat zij voornemens zijn de bovenregionale samenwerking te intensiveren om te komen tot een kwalitatief en kwantitatief toereikend hulpaanbod. Dit is positief, tegelijkertijd hebben de inspecties zorgen over de jeugdigen met een maatregel die op dit moment wachten op passende hulp en oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

5.3 Vervolg passende hulp: Verscherpt toezicht

Gelet op het voorgaande kan de inspectie er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden.

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties zullen hiertoe in de regio Zuid West verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Concreet verwachten de inspecties **per direct** dat de regio's zorgen dat elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt.

Hiervoor is nodig:

Gemeenten

- Maak mogelijk dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kan inzetten. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen. Neem bureaucratische belemmeringen weg.

GI's

- Overleg indien nodig tijdig met de daartoe aangewezen inhoudelijk deskundige van de gemeente over de beschikbaarheid en de mogelijkheden om de noodzakelijke hulp in te zetten. Tijdig wil zeggen: Gedurende of direct na het uitzetten van de koers met jeugdige, ouders en intern (en eventueel extern) betrokken disciplines.
- Schaal tijdig op naar het expertteam indien de passende hulp niet tijdig beschikbaar blijkt.

Jeugdhulpregio's, GI's, zorgaanbieders en lokale teams gezamenlijk

- Scherp gezamenlijk de doorbraakaanpak aan op basis van de analyse van de inspecties en zet deze in voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp.

Daarnaast verwachten de inspecties **in de periode van het verscherpt toezicht:**

- Dat (betrokken partijen in) de jeugdhulpregio's in deze periode tot een gezamenlijke aanpak komen, waarvan zij aannemelijk kunnen maken dat dit op de korte termijn leidt tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

De inspecties zien tot slot dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. De inspecties spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Bijlage

Reactie van de jeugdbeschermingsregio.



Den Haag

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
T.a.v. Mw. Korrie Louwes, Hoofdinspecteur
Stadsplateau 1
3521 AZ Utrecht

Datum
29 juni 2021

Onderwerp
Bestuurlijke reactie eindrapport IGJ vervolgtoezicht Kwetsbare
kinderen onvoldoende beschermd Zuid-West

Ons kenmerk
OCW/10132302
Contactpersoon
[REDACTED]
Dienst
Onderwijs, Cultuur en Welzijn
Afdeling
Stad en Bestuur OCW
Telefoonnummer
[REDACTED]
E-mailadres
[REDACTED]

Geachte mevrouw Louwes,

Op 15 juni 2021 ontvingen we van u het eindrapport IGJ-vervolgtoezicht “Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd Zuid-West” en op 21 juni heeft wethouder Parbhudayal hierover met u gesproken. We hebben dit rapport goed bestudeerd en onze bevindingen gedeeld met de medebestuurders en andere betrokkenen in de (jeugdbeschermings)regio Zuid-West.

We delen uw zorgen over het belang van tijdig passende hulp voor kinderen met een maatregel. We erkennen de bijzondere verantwoordelijkheid die we dragen, als het gaat om kinderen die aan onze zorg zijn toevertrouwd. In de afgelopen periode hebben we samen met vele betrokkenen grote inspanningen verricht om ervoor te zorgen dat kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel, tijdig passende hulp krijgen. We realiseren ons ook, dat ondanks de mooie resultaten die geboekt zijn, een deel van deze kinderen nog steeds wacht op een passend hulpaanbod. En we zien dat die resultaten per regio verschillen binnen Zuid-West. Daar waar de resultaten nog niet behaald zijn, zullen we samen met andere betrokkenen (binnen de mogelijkheden die we hebben) de verantwoordelijkheid nemen om belemmeringen weg te nemen, zodat passende hulp alsnog geboden kan worden.

U stelt ons in de gelegenheid om vóór 30 juni 2021 een bestuurlijke reactie op het rapport te formuleren binnen een specifiek format. Hierover hebben we afgestemd met de medebestuurders en andere betrokkenen in de regio Zuid-West. In het kader hieronder treft u ons antwoord aan bij de op pagina twee van het rapport gestelde vragen.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

De accounthoudende gemeente benoemt namens de regio in maximaal 600 tekens welke verbeteracties hij gaat nemen naar aanleiding van het toezichtrapport.

Zuid-West gaat de doorbraakaanpak optimaliseren en structureel inbedden. De regio gaat er gezamenlijk voor zorgen dat in specifieke casuïstiek snel oplossingen worden georganiseerd, los van de verschillende inkoopssystemen die er zijn. Het Verbeterplan Jeugdbescherming-West 2020-2021 wordt in 2022 voortgezet. De bovenregionale samenwerking wordt doorontwikkeld op het gebied van Jeugdbescherming, Jeugdhulpplus, specialistische voorzieningen (zoals ASS) en het bovenregionaal expertisenetwerk (BREN). Het bovenregionaal bestuurlijk overleg van de voorzitters van de jeugdhulpregio's wordt voortgezet.

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

De accounthoudende gemeente benoemt namens de regio in maximaal 600 tekens op welke punten uit het rapport we trots zijn.

Ruim 285 jeugdigen die niet tijdig passende zorg kregen, zijn alsnog geholpen (al zijn er grote regionale verschillen). Er is beter inzicht in het beschikbare zorgaanbod en betere samenwerking tussen expertiseteams en GI's. Het Verbeterplan zorgt (in 3 regio's) voor meer stabiliteit en effectiviteit voor de Jeugdbescherming: Er zijn harmoniseringsafspraken gemaakt (tarieven). Er is extra personeel aangenomen en het verloop in personeel neemt af. Er zijn geen wachtlijsten bij de GI's. De Jeugdbeschermers hebben meer tijd per gezin. Er wordt door JBWest scherp gemonitord op tijdige registratie.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

De accounthoudende gemeente benoemt namens de regio in maximaal 600 tekens wat jeugdigen en ouders in de praktijk van de verbeteringen gaan merken

Jeugdigen en ouders ervaren dat de professionals er eerder bij zijn en beter met elkaar samenwerken. Ze gaan merken dat jeugdbeschermers meer tijd en aandacht aan hen kunnen besteden. Ze zien minder wisselende gezichten. Jeugdigen worden minder vaak afgewezen en doorgeplaatst, ook al is hun zorgvraag ingewikkeld. Ze vinden sneller een echt passende plek. Maar eerlijk is eerlijk: Er zullen ook jeugdigen en gezinnen zijn, die helaas ervaren dat we dit ideaal niet zomaar voor elkaar hebben. Het vraagt nog veel werk van veel verschillende partijen, lokaal, regionaal en landelijk.

Op 21 juni heeft u een toelichting gegeven op de invulling van het begrip "verscherpt toezicht". U verwacht van de regio Zuid-West een gedragen plan van aanpak, waarin de werkwijze zichtbaar wordt via periodieke resultaatverslaglegging. U heeft toegezegd dat wij rond de publicatie van het eindrapport concretere handvatten van u ontvangen.

Tot slot willen we nog een aantal noties meegeven over het proces en over de positie van accounthoudende wethouder. We kijken met plezier terug op het prettige gesprek dat we op 16 april hadden naar aanleiding van de tussenrapportage. Daarin was gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen over concrete belemmeringen en opgaves voor de verschillende regio's.

Gemeente Den Haag

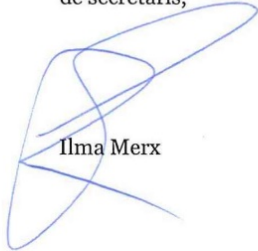
Ons kenmerk
OCW/10132302

We vinden het een gemis dat het rapport de regionale variatie slechts beperkt beschrijft. Daardoor is de inhoud weliswaar op de schaal van Zuid-West herkenbaar, maar is het slechts ten dele herkenbaar voor de afzonderlijke regio's.

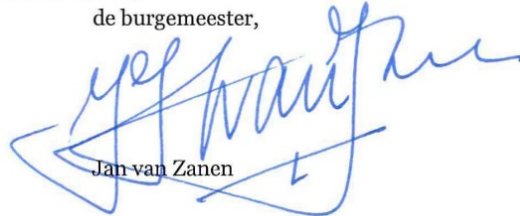
Een ander punt van aandacht is de rol die aan de accounthoudende wethouder wordt toegedacht. De accounthouder kan in grote lijnen het proces binnen Zuid-West organiseren, bewaken en inhoud gedreven sturen, maar heeft uiteindelijk geen zeggenschap over het beleid binnen de verschillende regio's of invloed op de context waarbinnen de regio's moeten functioneren. Vanuit dat perspectief willen wij een kanttekening plaatsen bij de veronderstelde maakbaarheid, die uit de opgave spreekt om per direct te zorgen voor passende ondersteuning in de gehele regio Zuid-West. Wij vertrouwen erop dat we ook de komende periode met u in gesprek blijven over de dilemma's die we hierin ondervinden.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,



Ilma Merx



Jan van Zanen



Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl



Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

*Landelijk rapport 2021
vervolgtoezicht*



Voorwoord

Dit rapport gaat over kinderen die een jeugdbeschermingsmaatregel hebben. Het kan zijn dat zij door de rechter onder toezicht zijn gesteld. Het kan ook zijn dat ze vanwege een strafbaar feit een jeugdreclasseringsmaatregel kregen opgelegd. Dit doet een rechter niet zomaar. De zorgen zijn dan groot. In beide situaties hebben jeugdbeschermers bij een gecertificeerde instelling de zware taak om deze kinderen te begeleiden.

Achter al deze maatregelen zitten lange en persoonlijke verhalen. In dit rapport noemen we bijvoorbeeld K., een baby van acht maanden oud met ouders die beiden verslaafd zijn aan drugs. En Q., die met haar vijf jaar zag dat haar moeder werd geslagen en misbruikt. Of drie jonge kinderen die al meerdere keren geweld meemaakten en inmiddels op zeven verschillende plekken hebben gewoond. En de veertienjarige M. Hij heeft een zedendelict gepleegd en is uit huis geplaatst. Deze verhalen maken indruk en laten je voelen waar het bij dit onderwerp écht om gaat.

Een jeugdbeschermingsmaatregel gaat niet over regels of procedures maar gaat over kinderen die het recht hebben om te worden beschermd. Wanneer we ons laten doordringen in welke situaties deze kinderen zich bevinden, voelen we een enorm besef van urgentie.

We gunnen deze kinderen een jeugdbeschermer die samen met hen en hun ouders bespreekt wat nodig is om de problemen op te lossen. En juist omdat deze kinderen vaak al zoveel hebben meegemaakt is het fijn als één iemand ze een tijd begeleidt, zodat zij elkaar leren kennen en kunnen vertrouwen. Dit lukt niet als er steeds iemand anders komt aan wie zij hun verhaal moeten vertellen. Ook gunnen we hen dat snel duidelijk is welke hulp zij nodig hebben om hun problemen op te lossen. En áls dan het besluit genomen is welke hulp er moet komen, is het belangrijk dat zij niet te lang op deze hulp moeten wachten. Sterker nog, de kans is groot dat de problemen tijdens dat wachten alleen maar groter worden.

De vergelijking met de intensive care blijft opgaan. De jeugdbescherming is de intensive care voor de meest kwetsbare kinderen. In Nederland kan iemand die acute medische zorg nodig heeft terecht op de intensive care. Het is zo afgesproken dat daar altijd bedden beschikbaar zijn. Een kind dat acute jeugdbescherming en jeugdhulp nodig heeft, zou er ook zeker van moeten kunnen zijn dat deze hulp tijdig beschikbaar is.

Het is onze opdracht als inspecties om te kijken of de jeugdhulp in ons land goed en veilig is. Dit is de rapportage over het vervolgtoezicht in 2021 na ons rapport [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) uit 2019. In het najaar van 2020 schreven we dat verbeteringen voor kinderen die nu een maatregel hebben niet langer konden wachten. We vroegen om een actiegerichte doorbraakaanpak.

We hebben in de afgelopen periode gezien dat er door alle betrokken partijen hard gewerkt wordt voor deze kinderen. In alle jeugdbeschermingsregio's zien we verbetering.

Maar in de ene regio is meer vooruitgang geboekt dan in de andere. Deels komt dit door gemaakte keuzes en een actiegerichte vooruitstrevende aanpak en anderzijds heeft het te maken met structurele problemen die moeilijk het hoofd te bieden zijn.

Realiteit is dat het hele systeem zo onder druk staat dat een regio die nu in staat is om tijdig een vaste jeugdbeschermer, een gedragen koers en passende hulp te bieden, binnenkort een regio kan zijn waar dit niet lukt. Het is een wankel evenwicht: de regio die vandaag "groen" is kan morgen "rood" zijn. Ondanks de ingezette verbeteringen blijft de jeugdbescherming enorm kwetsbaar.

Alle mensen die een taak hebben binnen de jeugdbescherming vinden het belangrijk dat deze kinderen goed geholpen worden en zetten zich maximaal in. We verwachten met dit rapport in handen, de aanbevelingen die we doen en de eerder getoonde betrokkenheid van alle partijen, dat ieder kind in de jeugdbescherming de komende tijd ervaart dat er tijd, ruimte en hulp voor hen is. Dat ze belangrijk zijn.

Korrie Louwes,
Hoofdinspecteur Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
en
Hans Faber,
Hoofdinspecteur Inspectie Justitie en Veiligheid

Samenvatting

Dit rapport is een vervolg op eerdere rapportages over tijdige hulp aan kinderen en ouders die te maken hebben met jeugdbescherming en jeugdreclassering (hierna: jeugdbescherming). De jeugdbescherming is de intensive care voor de meest kwetsbare kinderen in de samenleving. Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd en de overheid grijpt - via de jeugdbeschermer - direct in op het gezin. Dat gebeurt na een besluit van de kinderrechter. De jeugdbeschermer heeft slechts beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Het is niet acceptabel dat deze beperkte tijd wordt gevuld met wachten. Dit leidt tot verergering van de problematiek bij jeugdigen en beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten.

In oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een onorthodoxe, actiegerichte doorbraakaanpak. De doorbraakaanpak moest leiden tot tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel, tijdig een uitgezette gedragen koers en tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. De inspecties richten zich op alle betrokken partijen in de jeugdbeschermingsregio: de accounthoudende regio voor de jeugdbescherming, de gemeenten in de regio, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders. De inspecties hebben de uitkomsten van de doorbraakaanpak in alle jeugdbeschermingsregio's uitgebreid aan de hand van vele casussen getoetst. Dit rapport bevat de overstijgende bevindingen van de inspecties. Gelijktijdig met dit landelijke rapport publiceren de inspecties elf riorapporten.

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers

Sinds 2019 is veel verbeterd bij de gecertificeerde instellingen (GI's) voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Tegelijkertijd blijft de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar. Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering zijn er met de jeugdhulpregio's niet in geslaagd om samen voorwaarden te creëren waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer en *tijdig* een gedragen koers heeft. Voor deze instellingen bepalen de inspecties het vervolgtoezicht na een bestuurlijk gesprek. Briedis is per 1 juni 2021 failliet verklaard. De inspecties houden daar toezicht op de overdracht van jeugdigen met een maatregel naar andere GI's en richten zich hierbij op de continuïteit van hulp aan deze jeugdigen. In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de verdiepende praktijktoets verder verslechterd als gevolg van het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en een tijdelijke opnamestop bij Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting. De inspecties volgen de situatie in deze regio's intensief.

Elk kind tijdig passende hulp

De jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel zijn er grotendeels in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties sluiten het toezichttraject op deze norm in deze regio's af.

De jeugdbeschermingsregio's Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland en Zeeland, zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De jeugdbeschermingsregio's Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond, Zuid West zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten. Daarmee intensiveren de inspecties hun activiteiten in deze regio's. Intensief toezicht en nauw contact met de betrokken regio's moet eraan bijdragen dat op korte termijn, alsnog elk kind met een beschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt. De betrokken regio's delen het nut en de noodzaak van extra maatregelen en zullen hun inspanningen de komende periode kracht bij zetten.

Aanbevelingen

Dit rapport en de elf afzonderlijke regiorapporten bevatten aanbevelingen aan de jeugdbeschermingsregio's waarin de gemeenten, GI's, zorgaanbieders en lokale teams samenwerken. Daarnaast doen de inspecties aanbevelingen aan het Rijk. Deze richten zich op het in beeld brengen van vraag en aanbod en vervolgens op de garantie van een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel.

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

Inhoud

1	Inleiding	8
1.1	Voorgeschiedenis	8
1.2	Dit onderzoek	9
2	Kinderen en ouders in de jeugdbescherming	12
2.1	Waarom is tijdig passende hulp voor hen noodzakelijk?	12
2.2	Wat is nodig om de ontwikkelingsbedreiging/recidiverisico af te wenden?	14
3	Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers	15
3.1	Grote stappen gezet ...	16
3.2	... maar kwetsbaarheid blijft	19
3.2.1	Werken met 'de minimale variant'	19
3.2.2	Verloop en verzuim	19
4	Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp	21
4.1	De doorbraakaanpak	23
4.1.1	Successen van de doorbraakaanpak	23
4.1.2	Knelpunten doorbraakaanpak	24
4.2	Structurele problemen	26
4.2.1	Onvoldoende residentieel hulpaanbod voor jeugdigen met de meest complexe problemen	26
4.2.2	Onvoldoende specialistisch ambulante (GGZ) hulpaanbod : wachtlijsten	26
4.2.3	Onvoldoende bovenregionale samenwerking	27
4.2.4	Knelpunten in de toeleiding naar passende hulp	28
4.2.5	Knelpunten bij zorgaanbieders	29
5	Conclusies en aanbevelingen	30
5.1	Conclusies	30
5.1.1	Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers	30
5.1.2	Elk kind met een maatregel tijdig passende hulp	31
5.2	Aanbevelingen	32
Bijlage 1	Overzicht bevindingen per regio	
Bijlage 2	Overzicht bevindingen per regio	
Bijlage 3	Gecertificeerde instellingen werkend in meerdere regio's	
Bijlage 4	Samenvattingen per jeugdbeschermingsregio	
Bijlage 5	Gehanteerde normen	

1 Inleiding

Jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn te beschouwen als de intensive care van de samenleving voor de meest kwetsbare kinderen. Wanneer de ontwikkeling van een jeugdige ernstig bedreigd wordt en een afname van de bedreiging niet van de grond komt, krijgen gezinnen te maken met jeugdbescherming. De overheid zet na de uitspraak van de kinderrechter een jeugdbeschermer naast de ouder(s). De jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de gezaghebbende ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de hulp zonder vertraging wordt ingezet. Het is niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Wachten verergert de problematiek en beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de juiste stappen te zetten om tot verbetering van de situatie te komen.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

1.1 Voorgeschiedenis

In het najaar van 2019 oordeelden de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de inspecties) in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties stelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd te beschermen. Daarnaast constateerden zij dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond door structurele problemen zoals personeelsverloop bij de jeugdbescherming, financiële tekorten en wachttijden voor passende hulp. De inspecties vroegen om directe actie die zou leiden tot hulp zonder vertraging voor kwetsbare kinderen. Hierop zetten de inspecties een intensief toezicht traject in.

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de lange termijn een positieve beweging in gang was gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat er onvoldoende was gebeurd voor de kinderen die nu een kinderbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel hebben en nog geen hulp krijgen. Om die reden vroegen de inspecties aan de jeugdbeschermingsregio's om, samen met de gecertificeerde instellingen, zorgaanbieders, lokale teams en gemeenten om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- of reclasseringsmaatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte doorbraakaanpak.

Deze doorbraakaanpak moest leiden tot tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel, een tijdig uitgezette gedragen koers en een tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. Daarmee geeft de jeugdbeschermer op een adequate manier invulling aan de maatregel die de rechter heeft uitgesproken.

1.2 Dit onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot en met februari 2021 monitorden de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio door frequent gesprekken te voeren met door de regio aangewezen contactpersonen. Aanvullend zijn andere onderzoeksactiviteiten ingezet. In Zeeland voerden de inspecties bijvoorbeeld tussentijds een verdiepende praktijktoets uit wegens de (beoogde) beëindiging van het contract met de gecertificeerde instelling Intervence.

Verdiepende praktijktoets

In maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit is gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasserders. Aanvullend en op maat hebben de inspecties in een aantal regio's gesprekken gevoerd met jeugdhulpregio's en/of zorgaanbieders. De normen waarop de inspecties hebben getoetst staan in bijlage 5.

In dit rapport staan de geaggregeerde resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoetsen in de regio's.

In dit rapport gebruiken de inspecties deze begrippen:

Accounthoudende regio: Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

Gecertificeerde instelling (GI): Nederland kent 15 gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit zijn de bevoegde instanties voor het uitvoeren van jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De opdracht aan de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering op basis van de Jeugdwet is om te bepalen welke hulp het kind nodig heeft om gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren. De in te zetten hulp moet verantwoord zijn, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Jeugdhulpregio: In 2015 is de jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. Een aantal vormen van jeugdhulp kan niet op gemeentelijk niveau uitgevoerd worden wegens de benodigde deskundigheid, de beperkte omvang van sommige doelgroepen en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen zijn

georganiseerd. Daarom zijn er jeugdhulpregio's, waarbinnen gemeenten gezamenlijk hulp organiseren.

Jeugdbeschermingsregio: De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

Lokale teams: Wijkteams of jeugdteams die een rol spelen bij het toeleiden van inwoners naar verschillende vormen van hulp, waaronder jeugdhulp. Lokale teams bieden in veel gemeenten ook zelf laagdrempelige hulp.

Zorgaanbieders: Aanbieders van (specialistische) jeugdhulp, zoals jeugd- en opvoedhulp, jeugd-GGZ en hulp aan jeugdigen met een licht verstandelijke beperking.



Dit is een kaart van Nederland met daarin aangegeven de elf jeugdbeschermingsregio's: Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht/Flevoland, Noord-Holland/Amsterdam, Zuid-West, Rijnmond, Zeeland, Brabant en Limburg.

2 Kinderen en ouders in de jeugdbescherming

De inspecties spraken met ouders, jeugdigen en jeugdbeschermers en bekeken vele dossiers. In totaal hebben de inspecties zicht gekregen op de situatie van 400 jeugdigen en gezinnen met een maatregel.

Kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel zijn kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd. Hun ouders zijn (tijdelijk of structureel) niet in staat om hen de bescherming of begeleiding te bieden die nodig is om gezond en veilig te kunnen opgroeien. Het lukt ook niet met steun van het sociale netwerk en met vrijwillige hulpverlening. Pas als alle mogelijkheden in het vrijwillig kader zijn uitgeput, komt het tot een kindbeschermingsmaatregel, nadat ook de kinderrechter heeft bepaald dat hulp in het vrijwillig kader ontoereikend is gebleken en er geen afdoende alternatieven meer zijn. De overheid draagt de verantwoordelijkheid om deze kinderen zonder vertraging te beschermen tegen de bedreigingen in hun gezonde en veilige ontwikkeling, omdat ouders dit niet kunnen of omdat zij zelf de bedreiging vormen.

Het gaat ook om jeugdigen met een jeugdreclasseringsmaatregel. Ook de problematiek van deze kinderen en hun ouders is vaak complex, waardoor deze kinderen dringend zorg en ondersteuning nodig hebben. Hiertoe legt een kinderrechter een jeugdige een jeugdreclasseringsmaatregel op. De overheid draagt de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van deze jeugdige, gericht op het voorkomen van recidive, de re-integratie en het borgen van de veiligheid van de jeugdige en zijn omgeving.

2.1 **Waarom is tijdig passende hulp voor hen noodzakelijk?**

De urgentie om in te grijpen in een gezin is groot op het moment dat de kinderrechter een jeugdbeschermingsmaatregel uitspreekt. De overheid grijpt in de privélevens van deze gezinnen in om de ontwikkelingsbedreiging voor de kinderen op te heffen, respectievelijk te voorkomen dat een jeugdige recidiveert in zijn strafbare gedrag. Deze urgentie maakt het noodzakelijk dat een kindbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel integraal, deskundig en zonder vertraging wordt uitgevoerd. De noodzakelijke hulp moet onmiddellijk kunnen starten zodat concreet zicht is op verbetering.

De opsomming in het kader hiernaast laat zich lezen als afzonderlijke casuïstiek. Maar de baby die in deze belaste omstandigheden wordt geboren, is zonder tijdige inzet van de juiste hulp aan zijn ouders en voor hemzelf een paar jaar later mogelijk het kind van 8 met forse trauma's en gedragsproblemen. Het kind van 8 met forse trauma's en gedragsproblemen, dat als gevolg van de eigen problematiek en die van haar ouder niet meer thuis kan wonen, loopt zonder passende plek het risico om verder in de tijd af te glijden naar criminaliteit, verslaving, wordt mogelijk loverboyslachtoffer of komt bij zware specialistische zorgvormen terecht. In veel gevallen zien de inspecties in de onderzochte casuïstiek terug dat ouders zelf ook een belast verleden of een geschiedenis in de jeugdzorg hebben.

Voorbeelden kinderen en ouders met een kinderbeschermings- of jeugd reclasseringsmaatregel

- *P. is vijf maanden oud en heeft ouders met ernstige psychiatrische problemen. Tijdens ruzies zijn zij soms gewelddadig.*
- *K. is een baby van acht maanden, zijn beide ouders zijn verslaafd aan drugs.*
- *B. is een peuter van 13 maanden, ze is uithuisgeplaatst, omdat haar ouders veel drank en drugs gebruiken. Ze was getuige van heftige ruzies. Ouders willen geen afspraken maken met hulpverleners.*
- *I. is een peuter van 2 jaar. Door kindermishandeling heeft ze kale plekken op haar hoofd en blauwe plekken op haar lichaam.*
- *De ouders van J. hebben veel meegemaakt. Hier kunnen ze niet goed mee omgaan. Hun relatie is gewelddadig.*
- *C. is 4 jaar. Zijn moeder is in het buitenland en zijn vader mishandelt hem.*
- *N. is 4 jaar. Hij heeft last van de scheiding van zijn ouders. N. laat zorgelijk gedrag op school zien en vraagt of hij in een ander gezin mag wonen. Zijn moeder heeft N. een jaar geleden bij vader afgezet en hem langere tijd niet gezien. Zijn vader heeft ernstige psychische problemen.*
- *Q. is 5 jaar en woont bij haar moeder. Haar moeder heeft veel nare dingen meegemaakt. Q. heeft gezien dat haar moeder seksueel werd misbruikt en geslagen.*
- *M., S. en E. zijn drie jonge kinderen, die meerdere situaties van huiselijke geweld meemaakten. Ze hebben al op zeven plekken gewoond.*
- *F. is 10 jaar, haar moeder is slachtoffer van de toeslagenaffaire. Beiden hebben last van psychische problemen. Er zijn financiële problemen en daarmee samenhangende problemen, zoals een dreigende huisuitzetting.*
- *D. van 9 en S. van 10 jaar, zitten knel in de complexe scheiding van hun ouders. Ouders geven beide geen toestemming voor start van hulp of woonplek bij de andere ouder.*
- *De ouders van H. zitten in een zeer complexe scheiding. Omdat de vader van H. erg agressief is, draagt zijn moeder een aware knop*
- *Door haar (verslavings-)problematiek heeft de moeder van de elfjarige G. hem ernstig verwaarloosd.*
- *Het oudste kind Z. van 14, in een gezin van drie kinderen laat steeds meer zorgelijk gedrag zien (verslaving, criminaliteit).*
- *K. is een jongen van 12 jaar. Hij woont al langere tijd bij oma, maar oma kan de zorg niet meer aan. De problemen van K. vragen om specialistische behandeling.*
- *P. is een jongen van 12 jaar. P. zit klem tussen ouders door de complexe scheiding. P. heeft aangegeven niet meer te willen leven, de ouders worden het niet eens over behandeling van P.*
- *Y. is een meisje van 13 met een trauma. Zij is zeer seksueel grensoverschrijdend binnen haar gezin en naar andere kinderen.*
- *S. is een meisje van 14 met psychische problemen. Ze beschadigt zichzelf. Haar ouders mijden de zorg, waardoor S. buiten beeld en uit zorg blijft.*
- *M. is een jongen van 14. Hij is dader van een zedendelict en uithuisgeplaatst. Er zijn grote zorgen over alle aspecten van zijn ontwikkeling.*
- *F. is 15 jaar en heeft een succesvolle behandeling in de JeugdzorgPlus achter de rug. Er is geen vervolgplek voor haar beschikbaar.*
- *B. is een jongen van 15 jaar. Hij is als kind mishandeld en heeft situaties met huiselijk geweld meegemaakt. B. 'loopt over zijn ouders heen' en laat zelfbepalend gedrag zien. B. heeft op wacht heeft gestaan bij beroving.*
- *R. is 16 jaar en slachtoffer van een loverboy.*
- *J. is een autistische jongen van 16 jaar die drugs gebruikt en verzuimt van school. J. is veroordeeld voor diefstal met geweld tegen personen.*
- *V. is een jongen van 16 en zeer agressief in zijn gezin. V. is uit huis geplaatst.*
- *L. is een meisje van 16 met een combinatie van complexe problemen en een geschiedenis in instellingen. Ze verblijft herhaaldelijk op de Zeer intensieve kortdurende observatie en stabilisatie afdeling (ZIKOS) van de JeugdzorgPlus .*
- *D. is een jongen van 17, lange hulpverleningsgeschiedenis, woonde vijf jaar op groepen. Er is geen vervolgplek voor hem.*
- *M. is een jongen 17 jaar, verdacht van poging tot doodslag.*

2.2 Wat is nodig om de ontwikkelingsbedreiging/recidiverisico af te wenden?

Om de ontwikkelingsbedreiging of het recidiverisico af te wenden zijn deskundige jeugdbeschermers nodig. De vaardigheden van jeugdbeschermers moeten divers zijn om die jeugdigen en ouders die niet open staan voor hulp, hier tóch toe te bewegen en gemotiveerd te houden, ook als die hulp niet direct beschikbaar is. Jeugdbeschermers zetten hun bevoegdheden pas in wanneer dit echt nodig is.

Het is van belang dat jeugdbeschermers direct na het uitspreken van de maatregel aan het werk kunnen met het gezin. En dat zij tijd en professionele ruimte hebben om met ouders en jeugdige aan de slag te gaan om vervolgens een goede inschatting te kunnen maken welke hulp het beste aansluit en zal helpen. De jeugdbeschermer heeft daarnaast ook tijd en ruimte nodig voor overleg met de gemeente, school, netwerk, specialisten en het lokale veld over wat nodig en mogelijk is.

Nadat duidelijk is welke hulp nodig is voor het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging of het verminderen van recidiverisico, moet deze zonder vertraging kunnen worden ingezet.

3 Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers

Feiten en cijfers - Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer

Cijfers CBS

Volgens de [voorlopige cijfers van het CBS](#) zijn in 2020 10.310 jeugdigen ingestroomd in de jeugdbescherming (OTS en voogdij). In 2020 zijn volgens het [CBS](#) 5.015 jeugdigen ingestroomd in de jeugdreclassering.

Cijfers verdiepende praktijktoets

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer

De inspecties hebben voor 354 jeugdigen beoordeeld of zij tijdig een jeugdbeschermer toegewezen hebben gekregen. Dit was voor 307 jeugdigen gelukt (87%). De inspecties hebben voor 400 jeugdigen beoordeeld of zij een vaste jeugdbeschermer hebben. Dit was het geval voor 367 jeugdigen (92%).

Geëxtrapoleerd naar 2020 zou betekenen dat bijna 2.000 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart *niet tijdig* een vaste jeugdbeschermer hebben gekregen. Zo'n 1.400 jeugdigen hebben in 2020 in de eerste maanden van de uitvoering van de maatregel met meer dan één wisseling van de jeugdbeschermer of jeugdreclasserender te maken gehad, of zijn bij uitval van de jeugdbeschermer ondergebracht bij de bureaudienst of wachtlijstbeheer.

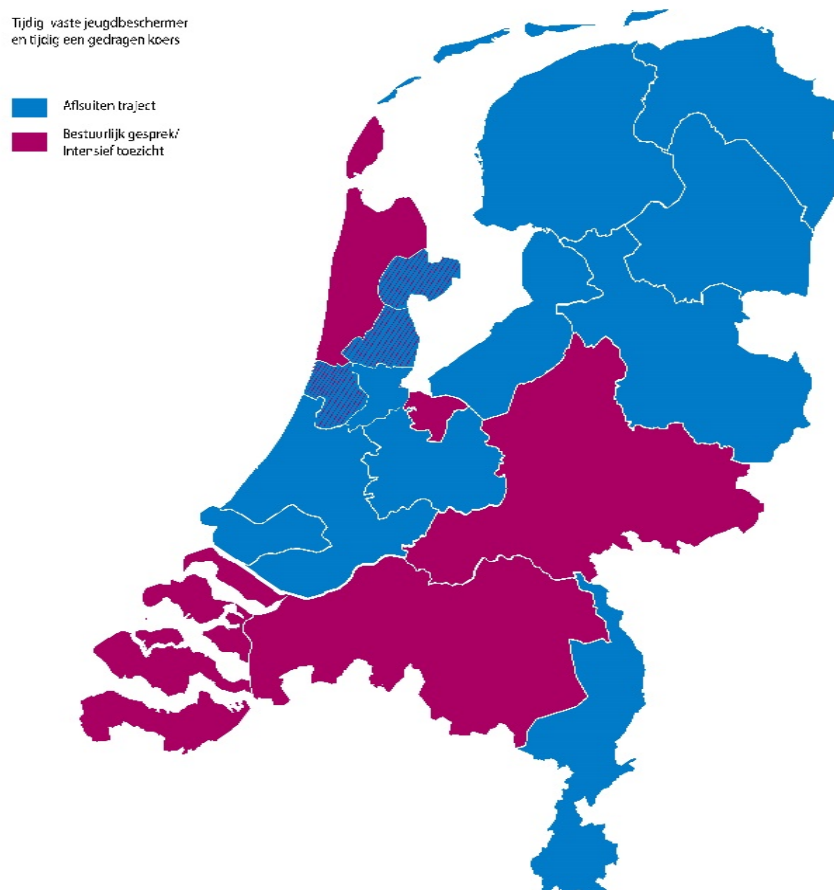
Hierbij merken de inspecties op dat zij voor het overgrote deel zaken hebben getoetst die zijn gestart in de periode augustus 2020 – januari 2021 en geen voogdijzaken hebben onderzocht. Bij langer lopende zaken zijn vaak veel verschillende jeugdbeschermers betrokken, zowel in het kader van preventieve jeugdbescherming als bij de uitvoering van een maatregel. Dit is voor een belangrijk deel het gevolg van personeelsverloop en verzuim.

Elk kind tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben voor 283 jeugdigen beoordeeld of voor hen een koers is uitgezet. Dit was voor 262 jeugdigen gelukt (93%). De inspecties hebben voor 258 jeugdigen beoordeeld of de koers tijdig was. Dit was voor 230 jeugdigen gelukt (89%). De inspecties hebben voor 278 jeugdigen beoordeeld of de koers gedragen was. Dit is voor 249 jeugdigen gelukt (90%).

Geëxtrapoleerd naar heel 2020 zou dit betekenen dat bijna 1.700 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart niet tijdig een gedragen koers hebben gekregen.

De feiten en cijfers per regio staan in de afzonderlijke regioreportages.



Deze kaart van Nederland gaat over de normen 'Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'Elk kind tijdig een gedragen koers'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Utrecht/Flevoland, Amsterdam, Rijnmond, Zeeland en Limburg sluiten de inspecties het toezichttraject wat deze normen betreft af. In de regio's Brabant, Noord-Holland en Gelderland voeren de inspecties een bestuurlijk gesprek met respectievelijk Jeugdbescherming Brabant, De Jeugd- en Gezinsbeschermers en Jeugdbescherming Gelderland. Ook met het Leger des Heils Jeugdbescherming en Jeugdreclassering volgt een bestuurlijk gesprek. Afhankelijk van de uitkomsten van het gesprek bepalen de inspecties het vervolg. In de regio Zeeland vind er vanuit de inspecties intensief toezicht plaats.

Bijlage 1 bevat een overzicht van de conclusies per regio.
Bijlage 3 bevat een samenvatting van de bevindingen van de landelijk werkende instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering: Briedis, Jeugd Veilig Verder, Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering en de William Schrikker Stichting.
Bijlage 4 bevat een samenvatting van de bevindingen per regio.

3.1 Grote stappen gezet

Sinds 2019 is er veel verbeterd bij de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en daar omheen. De inspecties zien dat een aantal regio's heeft geïnvesteerd in de samenwerking rond en inrichting van jeugdbescherming en jeugdreclassering, waardoor de meeste GI's erin slagen om tijdig een vaste jeugdbeschermer in te zetten voor jeugdigen met een maatregel.

Zelfs al is de bezetting krap, en werkt de GI met een instroomteam of met wachtlijstbeheer, dan nog slagen jeugdbeschermers er vaak in om tijdig een gedragen koers uit te zetten met de jeugdige en zijn gezin. Jeugdbeschermers zetten zich – ondanks de ervaren langdurig hoge werkdruk – hier volop voor in. Jeugdbeschermers geven mooie voorbeelden van de manier waarop zij inzicht krijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en hoe ze deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, samenwerkende houding. Ook vertellen ze hoe ze het gezin motiveren tot het bereiken van een doel, al dan niet met de inzet van hulpverlening.

Een tijdige start van de maatregel met een deskundige jeugdbeschermer die luistert naar het gezin, maar ook grenzen stelt, helpt om een gedragen plan op te stellen. In de praktijk zagen de inspecties dat zo'n snelle start en laagdrempelig contact ook helpt om ouders en jeugdigen gemotiveerd te krijgen en te houden voor het traject.

GI's hebben in een aantal regio's geïnvesteerd in het werven van personeel en in het behoud van de huidige medewerkers. GI's hebben inwerkprogramma's voor nieuwe medewerkers, intervisie groepen en bieden deskundigheidsbevordering. Van bestuurders hoorden de inspecties dat ze het belangrijk vinden dat jeugdbeschermers weer trots kunnen zijn op hun werk. Het beroep van jeugdbeschermer is een vak dat veel van de professional vraagt. Daar moet de werkgever aandacht voor hebben en regelmatig bij stil staan. Het werk is intensief, soms zwaar, maar het is ook leuk, mooi en dankbaar werk, dat maatschappelijke waardering verdient.

Aandachtspunt: spreken met kinderen

De inspecties zien dat jeugdbeschermers niet altijd met de kinderen spreken. Als een kind erg jong is of niet kán spreken, is dit navolgbaar. Jeugdbeschermers kiezen er soms ook voor om een kind niet te spreken omdat dit te belastend voor het kind zou zijn, of omdat andere professionals al met het kind spreken. De inspecties vinden dat er nooit een goede reden is het kind niet te spreken, zeker bij ingrijpende beslissingen over het kind, zoals bijvoorbeeld een uithuisplaatsing.

De inspecties verwachten dat jeugdbeschermers altijd zoeken naar manieren om de 'stem van het kind' een plek te geven in hun overwegingen. Een heel klein kind hoeft niet geïnterviewd te worden, maar kan misschien in de ruimte waar de ouders een gesprek hebben in een hoekje spelen. Aanwezigheid bij gesprekken is bijna altijd mogelijk en voor kinderen belangrijk in het proces. De jeugdbeschermer kan het kind helpen om te begrijpen wat er gebeurt en om iets van de situatie te mogen vinden. Het gevoel van controle, regie en inspraak waar dat mogelijk is, is voor kinderen belangrijk om ingrijpende stappen als een uithuisplaatsing te kunnen verwerken.

Goede voorbeelden

- **Jeugdbeschermingsregio Overijssel** heeft Jeugdbescherming Overijssel (JbOV) voldoende financiële ruimte geboden door tarieven volgens de benchmark te hanteren, zodat JbOV kan voldoen aan de wettelijke taken en in staat is om voldoende medewerkers te werven.

JbOV heeft een doorlopende vacature voor nieuwe jeugdbeschermers, zodat verzuim of verloop snel opgevangen wordt. De mensen 'op de bank' krijgen een training en volgen het inwerkprogramma. Ze zijn meteen inzetbaar wanneer dat nodig is.

- **Bureau Jeugdzorg Limburg (BJZ Limburg), JbOV, Samen Veilig Midden Nederland (SVMN), Jeugdbescherming Regio Rijnmond (JBRR)** sturen op de processen en op tijdigheid.

Jeugdbeschermers ervaren dit als ondersteunend, ook in hun relatie met jeugdigen, ouders en ketenpartners brengt dit voorspelbaarheid en structuur.

- **GI's** werken met een inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Ondanks de vaak hoge werkdruk en krappe budgetten, maken zij tijd vrij om nieuwe medewerkers goed in te werken en te begeleiden. Ook medewerkers die lang in dienst zijn, hebben mogelijkheden om te reflecteren op het werk en om elkaar te ontmoeten.
- **JB Gelderland, JBRR, JbOV en Jeugdbescherming west (JBw)** bieden jeugdbeschermers de mogelijkheid om met een dubbele bezetting te werken in het kader van het inwerkprogramma of bij zeer complexe casussen.
- **JBRR** werkt met systeemgerichte teamtafels die kort na de zitting plaatsvinden. Bij deze teamtafel zijn het gezin, de jeugdbeschermers, het lokale team en eventuele andere betrokkenen aanwezig om gezamenlijk de koers uit te zetten.

Het lukt met een enkele uitzondering om gezinnen aan tafel te krijgen, kennis te maken en al te starten met het uitzetten van een plan om te komen tot passende hulp. Ook ouders in een complexe scheiding komen aan tafel. Dit is opvallend, omdat het in veel delen van het land niet lukt.

- Een **aantal GI's** slaagt erin om de vaste jeugdbeschermers naar de zitting te laten gaan waar de maatregel over een jeugdige wordt uitgesproken, zodat zij direct kennis kunnen maken met het gezin en de volgende stappen met hen kunnen doornemen.

3.2 ... maar kwetsbaarheid blijft

Naast deze positieve ontwikkelingen en mooie voorbeelden zien de inspecties dat de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar blijft. Op een intensive care is altijd beschikbare ruimte nodig, altijd ook lege bedden voor onverwacht snelle instroom. Voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel mag worden verwacht dat er altijd een jeugdbeschermer beschikbaar is die meteen met hen en met hun gezin aan het werk kan. Niet alle regio's slagen hierin.

In het signalement [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) uit 2019 signaleerden de inspecties dat de kwaliteit en de tijdigheid van de bescherming van een kind dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd mede afhankelijk is van de lokale context. Er is ongelijkheid in de bescherming van het kind, afhankelijk van waar hij woont. Deze ongelijkheid tekent zich ook in dit onderzoek van de inspecties af.

3.2.1 *Werken met 'de minimale variant'*

Om een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel kwalitatief goed en tijdig uit te voeren, heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties. Daarnaast is het belangrijk dat een GI kan investeren in de deskundigheid en het werkplezier van hun medewerkers. Dit vraagt (financiële) bewegingsruimte bij de GI. De meeste GI's hebben deze bewegingsruimte en overcapaciteit niet. Zodra er een verhoogde instroom is, zijn er moeilijkheden om deze kinderen van een jeugdbeschermer te voorzien. Negen GI's werkten op het moment van de praktijktoets hierdoor met wachtlijstbeheer, instroomteams, verdeellijsten, of 'beperkt hulpaanbod'.

De inspecties beoordelen het werken met deze 'minimale varianten' als niet wenselijk. Het doet geen recht aan de urgentie van de jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties hebben het werken met een 'minimale variant' in dit toezicht wel als voldoende beoordeeld, als de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers.

Briedis, Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering zijn er met de jeugdhulpregio's niet in geslaagd om samen voorwaarden te creëren waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer en *tijdig* een gedragen koers heeft.

In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de praktijktoets verder verslechterd als gevolg van het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en een tijdelijke opnamestop bij JB Brabant en de William Schrikker Stichting.

3.2.2 *Verloop en verzuim*

Het verloop onder jeugdbeschermers blijft hoog en het gevolg hiervan is dat gezinnen tijdens een traject vaak te maken krijgen met een of meer wisselingen van jeugdbeschermer. In 2019 benoemden de inspecties als oorzaken de hoge werkdruk, de inzet van nieuwe, onervaren medewerkers die nog niet zijn toegerust voor hun taak, in combinatie met de krappe arbeidsmarkt die het mogelijk maakt om elders aan de slag te gaan met een lagere werkdruk en betere arbeidsvoorwaarden. Die factoren voor verloop en verzuim zijn onveranderd, hoewel er een (tijdelijke) verbetering was te zien tijdens de coronacrisis.

Het beroep van jeugdbeschermer is veelzijdig en vraagt veel van een medewerker. De aard van het werk van een jeugdbeschermer vraagt om goed toegeruste, ervaren en deskundige professionals. De problematiek in de gezinnen is meestal

ingewikkeld en er zijn regelmatig problemen op verschillende leefgebieden. Het kan gaan om psychiatrie, maatschappelijke problemen en complexe opvoedsituaties. Een jeugdbeschermer heeft vaardigheden nodig om zowel met een volwassene als een kind het gesprek te kunnen voeren. Tot slot is er ook sprake van een complex stelsel waarbinnen de jeugdbeschermer invulling moet geven aan de maatregel, waarbij gemeenten en regio's direct of indirect vanuit hun eigen perspectief en visie invloed uitoefenen op de uitvoering van de jeugdbescherming. Voor een startende jeugdbeschermer kan deze complexiteit en verantwoordelijkheid te groot zijn. Ook ervaren jeugdbeschermers houden het niet altijd vol om langdurig met deze hoge werkdruk en grote verantwoordelijkheid om te gaan. De druk is hoog en de beloning is vaak gelijk aan een soortgelijke baan die minder intensief is. Voor jeugdbeschermers is dit te vaak de reden om naar een ander onderdeel van de jeugdhulpverlening over te stappen. Er zijn ook ervaren jeugdbeschermers die zo opbranden dat ze de hulpverlening helemaal de rug toekeren.

Met een vertrekkende medewerker verliest de GI kennis, ervaring en expertise die deze medewerker heeft opgedaan en in kon zetten. Onervaren medewerkers kunnen het gat van een ervaren medewerker niet meteen vullen. Het risico bij schaarste aan personeel is dat een GI teveel van een onervaren medewerker vraagt en dat er minder tijd is om een onervaren medewerker goed te begeleiden.

4 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

Grote, structurele problemen maken het voor jeugdbeschermers, zorgaanbieders en gemeenten moeilijk, en soms onmogelijk om voor een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende (specialistische) hulp in te zetten. Het individuele kind, dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd en waarvoor de overheid verantwoordelijkheid draagt, mag niet de dupe zijn van deze structurele problemen. Dat is precies de reden waarom de inspecties om een actiegerichte doorbraakaanpak hebben gevraagd. Deze doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat de jeugdbeschermingsmaatregel effectief kan zijn *ondanks* deze structurele problemen.

De inspecties hebben getoetst of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt. Geen enkele regio is hier volledig in geslaagd. Op het punt van de tijdige inzet van passende hulp zijn grote regionale verschillen te zien. In verschillende regio's zijn met de doorbraakaanpak in de jeugdbeschermingsregio's wel belangrijke stappen gezet. Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan succesfactoren waarmee regio's van elkaar kunnen leren en hun aanpak kunnen aanscherpen. Het hoofdstuk gaat ook in op de belemmeringen bij het uitvoeren van de doorbraakaanpak, waaronder de bestaande structurele problemen.

Feiten en cijfers - Tijdig passende hulp

Cijfers CBS

Volgens de [voorlopige cijfers van het CBS](#) zijn in 2020 10.310 jeugdigen ingestroomd in de jeugdbescherming (OTS en voogdij). In 2020 zijn volgens het [CBS](#) 5.015 jeugdigen ingestroomd in de jeugdreclassering.

Cijfers verdiepende praktijktoets

Elk kind tijdig passende hulp

De inspecties hebben voor de onderzoeksperiode augustus-half november 2020 gekozen omdat van deze jeugdigen redelijkerwijs mocht worden verwacht dat zij (al dan niet met inzet van de doorbraakaanpak) medio februari 2021 passende hulp zouden hebben.

De inspecties hebben voor 366 jeugdigen beoordeeld of passende hulp is ingezet. Dit was voor 284 jeugdigen (78%) gelukt en voor 82 kinderen (22%) niet. De inspecties hebben voor 357 jeugdigen, waarvan de maatregel in augustus-half november 2020 is gestart, beoordeeld of de passende hulp tijdig is ingezet. Dit was voor 239 jeugdigen (67%) gelukt en voor 118 kinderen (33%) niet.

Geëxtrapoleerd naar heel 2020 zou dit betekenen dat zo'n 5.000 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart niet tijdig passende hulp hebben gekregen.

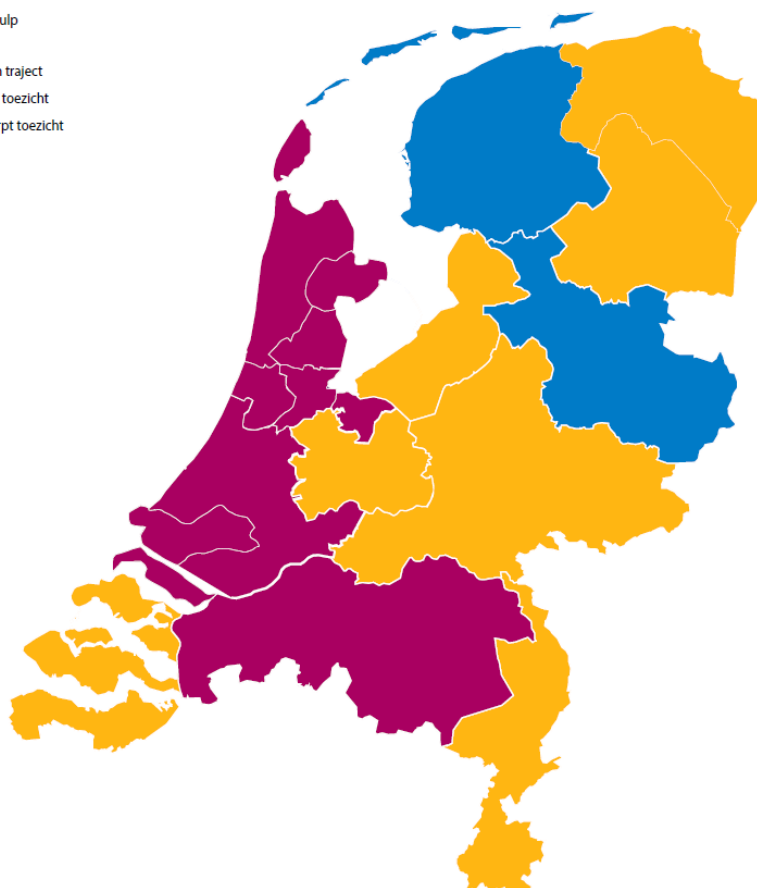
De jeugdbeschermingsregio's **Friesland** en **Overijssel** zijn er grotendeels in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties sluiten het toezichttraject op deze norm in deze regio's af.

De jeugdbeschermingsregio's **Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland** en **Zeeland**, zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De jeugdbeschermingsregio's **Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond, Zuid West** zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Tijdig passende hulp

- Afsluiten traject
- Regulier toezicht
- Verscherpt toezicht



Deze kaart van Nederland gaat over de norm 'Elk kind tijdig passende hulp'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel sluiten de inspecties het toezichttraject af. De inspecties blijven de regio's Gelderland, Utrecht/Flevoland, Groningen/Drenthe, Zeeland en Limburg volgen vanuit het reguliere toezicht. In de regio's Brabant, Rijnmond, Zuid-West en Amsterdam/Noord-Holland zullen de inspecties verscherpt toezicht uitvoeren voor de periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

De feiten en cijfers per regio staan in de afzonderlijke regiorapporten. Bijlage 2 bevat een overzicht van de conclusies per regio, bijlage 4 bevat een samenvatting van de bevindingen per regio.

4.1 De doorbraakaanpak

4.1.1 Successen van de doorbraakaanpak

De inspecties stellen vast dat de regio's de meerwaarde zien van de doorbraakaanpak en deze willen bestendigen of gebruiken om lopende trajecten te versnellen door lering te trekken uit de ervaringen in de doorbraakaanpak. Bijvoorbeeld omdat er nu beter inzicht is in structurele tekorten aan hulpaanbod, omdat de samenwerking is verbeterd, maar ook omdat betrokken professionals met elkaar op nieuwe manieren naar oplossingen hebben gezocht. De doorbraakaanpak heeft verder de start van expertteams/tafels geforceerd in regio's waar deze voorheen niet bestonden.

De meeste regio's hebben samenwerking rond de jeugdbeschermingsketen georganiseerd en uitgewerkt. Er is bij gemeenten meer besef gekomen dat GI's gebaat zijn bij eendracht en versimpeling van routes. De jeugdbeschermers kunnen niet alléén zorgen voor passende hulp voor hun cliënten. Dit lukt alleen samen met gemeenten die de juiste voorwaarden scheppen, met lokale teams en met aanbieders.

De doorbraakaanpak heeft in veel regio's de samenwerking een extra impuls gegeven, waar successen mee zijn bereikt in het organiseren van passende hulp voor jeugdigen met een maatregel. Een goede samenwerking tussen zorgaanbieders, lokale teams, GI's en gemeenten is een duidelijke succesfactor, waarvan de inspecties verwachten dat deze wordt voortgezet en uitgebouwd.

Helpend daarbij is de gezamenlijke grondhouding: het met elkaar niet accepteren dat een kind met een maatregel niet tijdig de passende hulp krijgt.

Andere belangrijke succesfactoren zijn:

- Hulpaanbieders die zijn aangesloten bij de doorbraakaanpak in de regio.
- Gedragen/overeenstemming in samenwerking in en tussen regio's en (boven)regionale bestuurlijke cohesie.
- Expertteams met een heldere werkwijze, gebaseerd op samenwerking en vertrouwen en met mandaat om hulp in te zetten.
- Vertrouwen op elkaars professionaliteit en expertise.
- De deskundige en vasthoudende jeugdbeschermer.
- Een meedenkend team voor passend aanbod bij de GI en bij inkoopregio (zorgbemiddeling, zorgmakelaars).

In regio's waar actiegericht en per kind of gezin is bekeken: 'wat is er nodig, hoe kunnen we deze hulp inzetten?' zijn de grootste successen bereikt.

4.1.2

Knelpunten doorbraakaanpak

Naast deze succesfactoren hebben de inspecties ook belemmeringen gezien in een aantal regio's om te komen tot een succesvolle doorbraakaanpak.

Niet alle regio's hebben gekozen voor een onorthodoxe, actiegerichte aanpak. Jeugdbeschermers die de inspecties tijdens de praktijktoets spraken, hebben de doorbraakaanpak hierdoor soms ervaren als een 'herhaling van zetten'. Naar hun gevoel liepen ze opnieuw de stappen door die zij al met het gezin en zorgaanbieders hadden doorlopen. Dit nam tijd en leidde niet tot passende hulp.

In een aantal regio's kwam de samenwerking niet goed op gang en bleven regio's oplossingen zoeken binnen de te beperkte mogelijkheden van de direct eigen kring. Verder hebben de inspecties gezien dat expertiseteams konden meedenken en alternatieve oplossingen konden aandragen, maar als de noodzakelijke hulp er niet is, dan konden zij ook niet voor alle kinderen een oplossing vinden. Het lukte dan niet om door de structurele problemen heen te breken en tot een oplossing te komen voor elk kind.

Succesfactoren doorbraakaanpak

In de regio's **Friesland, Overijssel, Gelderland, Utrecht & Flevoland** is de doorbraakaanpak in goede samenwerking tussen zorgaanbieders, GI's, gemeenten en lokale teams tot stand gebracht en/of verder uitgebouwd. Die samenwerking is zowel terug te zien op bestuurlijk niveau als op casusniveau. Vertrouwen op elkaars expertise en professionaliteit is hierbij een belangrijke succesfactor.

In **Friesland, Limburg, Zeeland** en in **jeugdhulpregio Amsterdam-Amstelland** spelen bestaande financiële tekorten geen rol bij de inzet van hulp aan jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel. In Amsterdam-Amstelland gelden budgetplafonds niet voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

In **Friesland, Gelderland, Groningen & Drenthe, Rijnmond, Zeeland** en bij de **WSS** zijn zorgmakelaars bij de GI's en/of gemeenten met kennis van het zorglandschap en de zoektocht naar passende hulp (deels) kunnen overnemen van de jeugdbeschermer.

Brabant: Participatie van alle jeugdhulpregio's, alle GI's en het Bovenregionaal Expertise Centrum in de doorbraakaanpak. In de JZ-regio West Brabant West zijn aanbieders al gezamenlijk verantwoordelijk voor de wachtlijst en hulp aan kinderen.

Friesland: Urgentiebesef, goede samenwerking, mandaat en bestuurlijke steun, gedragenheid van de aanpak, goede samenwerking en contacten.

Overijssel: Het gedeelde gevoel van urgentie om het doel te bereiken is groot. Verantwoordelijkheden worden meer gedeeld tussen verschillende partners, er kan sneller opgeschaald worden en partijen kijken samen naar oplossingen.

Utrecht: Bestaande structuren zijn zeer geschikt voor de doorbraakaanpak. Opgepakt als gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bestuurders, gemeenten en uitvoerenden trekken als partners op en elkaar goed te vinden. Overeenstemming en een gedeelde visie helpt.

Gelderland: Er is duidelijk commitment uitgesproken middels het afstemmen en gezamenlijk bestuurlijk goedkeuren van het doorbraakplan voor de hele regio Gelderland. De urgentie wordt in alle gemeenten gevoeld.

Limburg: Gedragen aanpak, onderdeel van andere activiteiten van de verbeteragenda. Voor de doorbraakaanpak is toegezegd dat financiële tekorten en capaciteit van expertteams geen rol spelen.

Rijnmond: Rijnmond heeft een grondige analyse gemaakt van de problematiek. Er is een goede samenwerking tot stand gebracht.

Zeeland: Jeugdhulpaanbieders willen actief meedoen in de aanpak van de wachtlijst. Voor de doorbraakaanpak is toegezegd dat financiële tekorten geen rol spelen.

Zuid West: De doorbraakaanpak maakte duidelijk waar de tekorten in de passende hulp liggen; aan welke hulp behoefte is en wat GI's nodig hebben om hun werk goed te doen.

4.2 Structurele problemen

4.2.1 *Onvoldoende residentieel hulpaanbod voor jeugdigen met de meest complexe problemen*

In 2019 en ook in dit rapport trekken de inspecties de vergelijking tussen de jeugdbescherming en de jeugdreclassering en de intensive care van een ziekenhuis. Een intensive care is bedoeld voor een kort en intensief verblijf, gericht op herstel. Ook voor kinderen (en hun ouders) met een jeugdbeschermingsmaatregel is het de bedoeling dat zij na een korte en intensieve periode op eigen kracht of met vrijwillige hulp verder kunnen. De ambitie van gemeenten, die ook in de Jeugdwet besloten ligt, is dat jeugdigen thuis of zo thuis mogelijk opgroeien. Gemeenten sturen hier onder andere op door het residentieële hulpaanbod zoveel mogelijk af te bouwen.

Voor een deel van de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel is na de intensieve periode echter langdurige hulp en zorg nodig. Net als bij de intensive care in een ziekenhuis, is het soms nodig om te herstellen en te revalideren. Dit kan tijd kosten. De intensive care is dan niet meer nodig, maar de hulp is nog intensief en specialistisch. In de jeugdhulp gaat het om kinderen die als gevolg van hun eigen problematiek, al dan niet in combinatie met problemen in de thuissituatie, niet (meer) thuis kunnen opgroeien. Dat zijn jeugdigen die zeer beschadigd zijn en zelf een combinatie van problemen hebben, zoals agressieproblematiek, GGZ-problematiek, trauma, verslaving, verstandelijke beperking. Voor hen is een stabiele plek nodig totdat zij op eigen benen kunnen staan. Soms hebben zij ook als zij volwassen zijn hulp nodig, bijvoorbeeld in een voorziening voor beschermd wonen.

Uit het toezicht in het hele land komt naar voren dat kinderen met dergelijke problemen om uiteenlopende redenen lang op crisisplekken verblijven, op wachtlijsten staan, veel te maken hebben met verplaatsingen en geen passende behandeling krijgen. Voor deze kinderen is echt te weinig aanbod en voor aanbieders is het om verschillende redenen niet aantrekkelijk of haalbaar dit aanbod te creëren.

Deze kinderen kunnen niet thuis wonen, in dat geval is de ambitie 'zo thuis mogelijk' bijvoorbeeld in gezinshuizen. Als het de ambitie is om deze kinderen, die voorheen in (grootschalige) residentieële voorzieningen verbleven, 'zo thuis mogelijk' te laten opgroeien en daar te laten blijven, dan is het nodig om de (hoog)specialistische hulp daar in te zetten. Dat betekent dat er voldoende gezinshuizen nodig zijn die deze complexe kinderen kunnen 'handelen', met integrale deskundigheid en soms met (vierentwintig uren) een-op-een begeleiding.

Ook voor jeugdigen met ouders die niet in staat zijn om te zorgen voor een veilige omgeving, is het nodig dat er een langdurig verblijf is met zo min mogelijk verhuizingen, zodat de jeugdige op zo'n normaal en gezond mogelijke manier kan groeien naar volwassenheid.

4.2.2 *Onvoldoende specialistisch ambulante (GGZ) hulpaanbod: wachtlijsten*

De vraag naar dit residentieële aanbod zou een stuk kleiner kunnen worden als kinderen en hun ouders in hun thuissituatie tijdig de hulp krijgen die nodig is. En dat met die hulp voorkomen wordt dat het kind ernstig beschadigd raakt of ouders overvraagd raken. Zo tijdig mogelijk, en bij voorkeur niet in het gedwongen kader (zonder jeugdbeschermingsmaatregel). Als de kinderrechter als ultimum remedium stelt dat de ontwikkelingsbedreiging van een kind moet worden afgewend met een jeugdbeschermingsmaatregel, dan moet die hulp direct kunnen worden ingezet.

Maar ook deze ambulante jeugdhulp is onvoldoende beschikbaar: of het nu gaat om hulp bij een complexe scheiding of bijvoorbeeld om ambulante (spoed-)opvoedhulp. De inspecties zien landelijke verschillen, maar het tekort aan jeugd GGZ is overal in het land manifest¹, waardoor jeugdigen lang op wachtlijsten staan. Problematiek verergerd doordat trauma's niet behandeld worden. Met name in de grote steden dringen kinderen met zeer ernstige problematiek om voorrang en moeten onmogelijke keuzes worden gemaakt. Het is zo ernstig dat moet worden geprioriteerd tussen kinderen met de grootste ontwikkelingsbedreiging, tussen bijvoorbeeld de dreiging van mogelijke suïcide afwenden of verwerking van een ernstig trauma van een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel.

4.2.3 *Onvoldoende bovenregionale samenwerking*

Voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch hulpaanbod is bovenregionale samenwerking noodzakelijk. Er is namelijk een beperkt aantal kinderen dat dit aanbod nodig heeft en een beperkt aantal voorzieningen kan deze specialistische hulp bieden. Gemeenten, soms afzonderlijk en soms in jeugdhulpregio-verband, maken de afweging welk hulpaanbod voor hun inwoners essentieel is. De (gemeenten in de) jeugdhulpregio's kunnen deze afweging zelf maken, dit is inherent aan de decentralisatie van de jeugdhulp. Door verschillen in hulpvragen van inwoners in verschillende gemeenten ontstaan verschillende zorglandschappen die aansluiten bij wat inwoners nodig hebben. Echter hierdoor ontstaat het risico dat een bepaald aanbod van specialistische hulp wegvalt, omdat heel weinig inwoners van deze vorm van hulp gebruik hoeven te maken. Een gemeente kiest dan voor andere oplossingen die te koste gaan van de (hoog)specialistische zorg en de alternatieven die geboden worden, beschikken vaak over te weinig deskundigheid om aan de complexe hulpvraag te kunnen beantwoorden.

Specialistisch hulpaanbod is meestal duur en met krappe budgetten, bezuinigen diverse gemeenten op dit onderdeel. Met lagere tarieven, of door lagere instroom van cliënten is het voor de gespecialiseerde aanbieder niet rendabel om het aanbod te blijven leveren of de zorgaanbieder komt in de financiële problemen. Daarnaast pakken de verschillende vormen van inkoop, contractering, verantwoording en financiering in een aantal jeugdbeschermingsregio's nadelig uit voor het organiseren van (hoog)specialistisch jeugdhulpaanbod, dat vaak juist voor de jeugdigen en hun gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel moet worden ingezet. Deze omstandigheden maken het voor zorgaanbieders complex om in te zetten op innovatie en leiden tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Het is dan ook belangrijk dat jeugdhulpregio's de specialistische jeugdhulp op het juiste schaalniveau met elkaar en zoveel als mogelijk onder dezelfde voorwaarden en met eenzelfde financieringssysteem inkopen. Voor het bestendigen en innoveren van het specialistisch jeugdhulpaanbod is bovenregionale inkoop en een goede bovenregionale samenwerking nodig tussen de regio's, de gecertificeerde instellingen en het specialistische jeugdhulpaanbod.

Samenwerking op bovenregionaal niveau werkt als jeugdhulpregio's en gemeenten een gemeenschappelijke visie en doelen hebben. Ook helpt het wanneer de samenstelling van inwoners en de hulpbehoefte op elkaar lijkt. Hoe groter de verschillen in visie, des te moeilijker het is om samen te werken. Daarnaast zijn er jeugdbeschermingsregio's die te maken hebben met één jeugdhulpregio, maar ook die met negen jeugdhulpregio's te maken hebben. Hoe meer jeugdhulpregio's en gemeenten deel uit maken van een jeugdbeschermingsregio, des te lastiger is de

1 [Onvoldoende tijdige en juiste hulp voor jongeren met ernstige psychische problemen naar factsheet, IGJ 2021](#)

samenwerking goed vorm te geven. Een laatste complicerende factor is dat de jeugdhulpregio's in wisselende samenstelling gezamenlijk verschillende vormen van jeugdhulp al dan niet bovenregionaal inkopen.

Noch de regio's, noch de zorgaanbieders hebben inzicht in het totale, landelijke tekort aan verschillende vormen van hulp.

4.2.4 *Knelpunten in de toeleiding naar passende hulp*

De inspecties hebben in het rapport uit 2019 benoemd dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of, en zo ja welke, jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht). Afstemming tussen de GI en de gemeente dient gericht te zijn op en ondersteunend aan het vinden van passend aanbod, op basis van de koers die de GI multidisciplinair en met het gezin heeft uitgezet. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Bovendien dient het overleg plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim. Voor een jeugdhulpbepaling voor een jeugdige met een maatregel is geen beschikking van de gemeente nodig.

De inspecties hebben positieve voorbeelden gezien waarbij GI, gezin, (namens de gemeente) het lokale team en eventuele andere betrokkenen in een vroeg stadium met elkaar om tafel gaan. En waarbij alle betrokkenen vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid in goede samenwerking meedenken om te komen tot een passend hulpaanbod.

De inspecties hebben overal in het land, maar per regio en soms per gemeente verschillend, ook voorbeelden gezien waarbij een gemeente jeugdhulpbepalingen van GI's (inhoudelijk) toetst. Met name voor (dure) hoog specialistische hulp en maatwerktrajecten zien de inspecties dat het proces in de praktijk vertraagt, bijvoorbeeld door controles op de jeugdhulpbepaling van de GI. Gemeenten vragen de GI waarom de inzet van de hulp nodig is, of het ook anders maar vooral ook goedkoper kan. De processen zijn per regio en per gemeente verschillend ingericht. Soms wordt gevraagd om een schriftelijke onderbouwing, soms wordt de bepaling opnieuw besproken aan tafels met gemeenten, GI en eventuele andere bij de casus betrokkenen. Overigens laten de jeugdhulpregio's vrijwel zonder uitzondering weten dat de bepaling van de GI vervolgens vrijwel altijd wordt gevolgd.

De verschillende procedures, inkoopvoorwaarden en contractering van zorgaanbod vormen niet alleen een knelpunt voor de GI's, maar ook voor de veelal grote, bovenregionaal werkende specialistische hulpaanbieders.

Voor de inzet van hulp aan jeugdigen met de meest complexe problemen werkt resultaat-gestuurde financiering in de praktijk vertragend. Bij deze financieringsvorm wordt de jeugdhulpaanbieder gefinancierd op basis van het behaalde resultaat, waarbij het te behalen resultaat vooraf wordt bepaald. Dit leidt in de praktijk vaak tot lange 'onderhandelingen' met zorgaanbieder(s), over welke hulp moet worden ingezet en tot welk resultaat dit moet leiden. Juist voor kwetsbare jeugdigen (met meervoudig complexe problematiek) is de kans op falen van een hulpverleningstraject of plaatsing groot. Resultaatgerichte financiering leidt

ertoe dat zorgaanbieders de meest kwetsbare jeugdigen niet (tijdig) accepteren en de jeugdige niet wordt geholpen.

Verschillende regio's werken met een beperkt aantal hoofdaannemers, die onderaannemers inschakelen als zij zelf bepaalde onderdelen van de hulp niet kunnen bieden. De GI kan zelf niet direct verwijzen naar de twee verschillende aanbieders, of soms zelfs twee producten van één aanbieder (dit wordt 'stapelen' van hulp genoemd). Dit levert in de praktijk knelpunten op voor de tijdige inzet van passende hulp. Als de jeugdbeschermer een geschikte onderaannemer heeft gevonden voor een jeugdige (omdat de hoofdaannemer de noodzakelijke hulp niet kan bieden), dan is het aan de hoofdaannemer deze zorgaanbieder als onderaannemer aan te stellen en de hoofdaannemer is hier niet altijd toe bereid. Ook hebben de inspecties voorbeelden gezien dat de hoofdaannemer zelf (minder passende) hulp inzet, in plaats van een onderaannemer in te schakelen.

4.2.5 *Knelpunten bij zorgaanbieders*

Naast wachtlijsten en vertraging als gevolg van gemeentelijke processen, kan de werkwijze bij zorgaanbieders tot vertraging leiden. De inspecties hebben voorbeelden gezien dat het weken duurt voordat een intake plaatsvindt, waarbij de zorgaanbieder op dat moment vaststelt dat deze een jeugdige of zijn gezin niet kan helpen. Dat betekent dat opnieuw een intake moet plaatsvinden bij een andere zorgaanbieder. Ook hebben de inspecties gezien dat een jeugdige of zijn gezin na een succesvolle intake opnieuw op een wachtlijst komt te staan.

Zorgaanbieders hanteren contra-indicaties bij de intake van een jeugdige en/of zijn gezin. Dit maakt het bij uitstek lastig om jeugdigen met combinaties van problemen geplaatst of in zorg te krijgen. Een zorgaanbieder is bijvoorbeeld gespecialiseerd in het werken met jeugdigen met gedragsproblemen, maar niet met GGZ-problemen of verslavingsproblematiek. Of een zorgaanbieder is gespecialiseerd in de behandeling van GGZ-problemen, maar heeft geen expertise op het gebied van LVB. Ook komt het voor dat een jeugdige niet op een groep of in een gezinshuis terecht kan omdat zijn of haar problematiek te ontregelend zou werken op de rest van de groep.

Een ander probleem is dat een instabiele situatie een reden is om niet met de behandeling van een jeugdige te starten, ook niet als de jeugdbeschermer dit wel raadzaam vindt. Dat soort situaties doen zich voor bij complexe echtscheidingen, bij onduidelijkheid waar een jeugdige gaat wonen. De inspecties hebben voorbeelden gezien van jeugdigen waarvan de verblijfplaats na de crisisopvang niet duidelijk is, het verblijf in de crisisopvang voortduurt, waardoor de behandeling van de jeugdige niet kan starten.

De inspecties vinden het wenselijk dat zorgaanbieders met 'samenwerkingscriteria' gaan werken in plaats van contra-indicaties of uitsluitingscriteria. Als een jeugdige een combinatie van problemen heeft, dan is samenwerking tussen verschillende expertises/ zorgaanbieders dus noodzakelijk. In een aantal regio's komt een dergelijke samenwerking goed van de grond. Bijvoorbeeld in de regio Utrecht, waar zorgaanbieders in (interprofessionele) teams samenwerken en zo maatwerk kunnen bieden.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

5.1.1 *Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers*

Voor dertien procent van de kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel is het niet gelukt om tijdig een vaste jeugdbeschermer en voor elf procent niet om tijdig een gedragen koers uit te zetten. In 2019 signaleerden de inspecties² dat de kwaliteit en de tijdigheid van de bescherming van een kind dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd mede afhankelijk is van de lokale context. De ongelijkheid tussen gemeenten met betrekking tot de inzet van jeugdbescherming constateren de inspecties nog steeds.

Doordat veel regio's hebben geïnvesteerd in de gecertificeerde instellingen, is er sinds 2019 veel verbeterd. Het lukt de meeste GI's om kinderen tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen. Ondanks bijvoorbeeld een krappe bezetting of werken met een instroomteam lukt het vaak ook om een tijdig gedragen koers uit te zetten. De jeugdbeschermers maken zich hier hard voor.

Toch blijft de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar. Op een intensive care is altijd extra capaciteit beschikbaar. Wanneer dit in het gedrang komt, wordt hier actief op geacteerd. Voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel mag ook worden verwacht dat er altijd een jeugdbeschermer en passende hulp beschikbaar zijn. Dit is momenteel niet het geval.

Nog altijd minimale varianten

Negen GI's werken met wachtlijstbeheer, instroomteams, verdeellijsten, of 'beperkt hulpaanbod'. Deze 'minimale varianten' doen de kinderen en hun gezinnen tekort en geen recht aan de urgentie van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel. De inspecties beoordeelden deze werkwijzen desondanks voor nu toch als voldoende, als de jeugdbeschermer in contact is met het gezin en actief samen met hen werkt aan een gedragen koers en het inzetten van noodzakelijke hulp. De gecertificeerde instellingen Briedis, Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering lukte dit op het moment van de praktijktoets nog onvoldoende. In Zeeland en Brabant is de situatie na de praktijktoets verder verslechterd door het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en de opnamestop bij Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting.

Nog altijd hoog verloop en verzuim

GI's spannen zich in om jeugdbeschermers te behouden en voor te bereiden op het werk. Maar door de krappe arbeidsmarkt en de hoge werkdruk is het voor jeugdbeschermers aantrekkelijk om elders in de jeugdhulp te werken onder betere omstandigheden. De inhoud van het werk is zwaar en blijft zwaar. Dat geldt voor nieuwe onervaren medewerkers die nog niet genoeg zijn toegerust voor hun taak en snel weer uitstromen. Het geldt ook voor deskundige en ervaren medewerkers. Met dit gegeven moet de sector omgaan en erop anticiperen. Ook op een intensive care wisselt het personeel regelmatig. Het zou mogelijk moeten zijn dat een professional makkelijk kan variëren tussen posities in de jeugdsector (bijvoorbeeld van lokaal team naar GI, van GI naar behandelgroep, van Veilig Thuis of Raad voor de

² [Signalement Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#)

Kinderbescherming en v.v.) zodat op die manier professionals behouden blijven voor de jeugdhulp.

5.1.2 *Elk kind met een maatregel tijdig passende hulp*

Voor ongeveer 33 procent van de kinderen met een maatregel is het niet gelukt om tijdig passende hulp te organiseren. Grote, structurele problemen maken de inzet van tijdige passende (specialistische) hulp moeilijk en soms zelfs onmogelijk. Het individuele kind dat bescherming nodig heeft, is de dupe van deze problemen. De inspecties stelden dat een onorthodoxe actiegerichte aanpak nodig was om ervoor te zorgen dat jeugdigen wel de hulp kregen die nodig was. Deze zogenoemde doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat de jeugdbeschermingsmaatregel effectief kan zijn.

Actieve samenwerking bepalend voor succes

In verschillende regio's zijn met de doorbraakaanpak stappen gezet en successen geboekt. Een goede, gedragen samenwerking tussen zorgaanbieders, lokale teams, GI's en gemeenten is een duidelijke succesfactor. Dit moet de komende periode worden voortgezet en uitgebouwd. Gezamenlijke verantwoordelijkheid helpt om ervoor te zorgen dat een kind met een maatregel tijdig de passende hulp krijgt. De regio's die per kind of gezin keken wat er nodig was en hoe deze hulp kon worden ingezet, bereikten de grootse successen.

In een aantal regio's is niet gekozen voor een onorthodoxe actiegerichte aanpak. In deze regio's kwam het onvoldoende tot nieuwe oplossingsrichtingen en kwam de samenwerking niet goed op gang. Daarnaast zijn er regio's waar de expertteams meedenken en oplossingen kunnen aandragen maar niet de positie hebben om de inzet of beschikbaarheid van hulp te forceren. Mandaat is nodig om passende hulp in te kunnen zetten.

Structurele problemen

Tekort aan residentieel aanbod voor jeugdigen met zeer complexe problemen

Er zijn kinderen die niet (meer) thuis kunnen opgroeien. De problemen van deze kinderen zijn om diverse redenen zo complex dat zij langdurige (intensieve) hulp en begeleiding of behandeling nodig hebben. Er is een structureel tekort aan residentieel aanbod voor deze groep jeugdigen. Uit het toezicht in het hele land blijkt dat deze kinderen nu lang op crisisplekken verblijven, op wachtlijsten staan, veel te maken hebben met verplaatsingen en geen passende behandeling krijgen. Voor hen is te weinig hulpaanbod en voor aanbieders is het om verschillende redenen niet aantrekkelijk of haalbaar dit aanbod te creëren.

Tekort aan ambulante aanbod

Daarnaast is er onvoldoende (specialistische) ambulante jeugdhulp en jeugd-GGZ beschikbaar. Deze hulp is belangrijk om te voorkomen dat jeugdigen zo beschadigd raken of de thuissituatie zo onveilig wordt, dat zij niet meer thuis kunnen opgroeien. En om bij een uithuisplaatsing goed te kunnen terugwerken naar huis. Het gebrek aan passend hulpaanbod verschilt per regio. Met name in de grote steden dringen kinderen met zeer ernstige problematiek om voorrang en moeten onmogelijke keuzes worden gemaakt.

Onvoldoende bovenregionale samenwerking

Voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch hulpaanbod is bovenregionale samenwerking nodig. Keuzes die afzonderlijke jeugdhulpregio's maken bij het beëindigen of continueren van contracten hebben gevolgen voor de dekkingsgraad van het bovenregionale aanbod. Daarnaast pakken de verschillende vormen van inkoop, contractering, verantwoording en financiering in een aantal

jeugdbeschermingsregio's nadelig uit voor het organiseren van (hoog)specialistisch jeugdhulpaanbod. Dit maakt het complex om in te zetten op innovatie en leidt tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Vertragende processen in toeleiding

Gemeentelijke processen of keuzes in de inkoop en contractering vertragen in veel regio's de inzet van hulp. Hoe de processen zijn ingericht, verschilt per regio en soms zelfs per gemeente. Het komt voor dat de gemeente de jeugdbeschermer vraagt zich inhoudelijk te verantwoorden voor de inzet van bepaalde hulp, met name voor (dure) specialistische hulp en maatwerktrajecten. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd, dat dit de tijdige inzet van passende hulp tegenwerkt. Resultaatgestuurde financiering en werken met hoofd- en onderaannemerschap werken in de praktijk vertragend bij de inzet van passende hulp.

Knelpunten bij hulpaanbieders

Soms duurt het weken voordat een jeugdige een intake heeft bij een zorgaanbieder. Na de intake kan het zijn dat de wachttijd voor de behandeling dan pas ingaat. Of soms blijkt na de intake dat de hulp niet passend is. De jeugdige komt dan opnieuw bij een andere aanbieder op de wachtlijst. Contra-indicaties die individuele organisaties opstellen maken het lastig om voor jeugdigen met ernstige problemen of combinaties van problemen de juiste hulp te krijgen. Hulpaanbieders werken op dit punt nog weinig met elkaar samen en combineren over het algemeen hun kennis niet.

5.2 Aanbevelingen

Rijk

- Zorg dat vraag en aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp goed in beeld zijn. Garandeer als stelselverantwoordelijke dat overal in het land een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp is voor jeugdigen met een maatregel. Stel een ondergrens aan het benodigde aantal specialistische plekken.
- Bewaak dat de beschikbaar gestelde extra middelen voor de jeugdhulp ook daadwerkelijk worden ingezet voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Denk daarbij aan de hulp aan en huisvesting van jeugdigen die vanwege combinaties van problemen niet meer thuis kunnen wonen en aan (hoog) specialistische jeugdhulp.
- Stel samen met gemeenten en gecertificeerde instellingen een norm voor de maximale caseload, leidt daaruit af wat de minimaal noodzakelijke bezetting is. Maak mogelijk dat gecertificeerde instellingen en (gespecialiseerde) hulpaanbieders voldoende 'ruim in het jasje' zitten om zonder vertraging de hulp te kunnen inzetten die nodig is. Dit betekent dat overcapaciteit wordt meegefinancierd. Stel een basistarief als ondergrens in.
- Zorg samen met GI's, jeugdhulpaanbieders en andere partijen in de jeugdbeschermingsketen dat professionals behouden blijven voor de jeugdhulp, bijvoorbeeld door te bevorderen dat zij makkelijk kunnen switchen tussen posities in de jeugdsector (bijvoorbeeld van lokaal team naar GI, van GI naar

een behandelgroep, van een behandelgroep naar Veilig Thuis of Raad voor de Kinderbescherming). Zorg samen met sociale partners voor passende beloning en arbeidsvoorwaarden.

- Onderken dat ook in de toekomst een beperkte groep kinderen intensieve en soms gedwongen jeugdhulp nodig heeft. Soms ook (langdurig) verblijf. Zorg er samen met de regio's voor dat dit aanbod beschikbaar komt en blijft. Dat betekent dat er voldoende kleinschalige voorzieningen moeten zijn die deze complexe kinderen kunnen bieden wat ze nodig hebben; met integrale deskundigheid en soms met (24-uurs) een-op-een begeleiding.

Jeugdbeschermingsregio's

De inspecties doen hieronder een aantal algemene aanbevelingen aan de jeugdbeschermingsregio's (en de gezamenlijke gemeenten, lokale teams, GI's en zorgaanbieders daarbinnen). Niet elke aanbeveling is van toepassing op elke jeugdbeschermingsregio. In de regiorapporten staan de aanbevelingen per regio.

- Continueer de doorbraakaanpak en scherp deze aan voor jeugdigen met een maatregel. Maak hierbij gebruik van de goede voorbeelden uit andere regio's en betrek de volgende aanbevelingen hierbij.
- Breng met hulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en lokale teams in kaart wat aan (hoog) specialistische hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Maak hierbij gebruik van de ervaringen uit de doorbraakaanpak. Geef gezamenlijk vorm aan een aanpak waarmee deze tekorten worden ondervangen. Ga na welke vormen van hulp de regio niet zelf kan realiseren en zoek hierin bovenregionale of landelijke samenwerking.
- Bied als gezamenlijke jeugdhulpregio's hulpaanbieders ruimte door het maken van lange termijn afspraken en financiële rust, om gezamenlijk (hoog) specialistisch aanbod en maatwerk te creëren voor jeugdigen met complexe hulpvragen, die nu 'tussen het aanbod in' vallen.
- Zorg voor tijdig, structureel en laagdrempelig overleg tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming en kennisdeling om te komen tot passende hulp. Geef het kind en zijn gezin bij dit overleg een centrale rol.
- Maak mogelijk dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kan inzetten. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen. Bij een bepaling van een GI is geen beschikking van een gemeente nodig.
 - Stel een jeugdhulpbepaling van een GI niet ter discussie.
 - Maak het proces rond de inzet van hulp aan een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel simpel en snel.
 - Heroverweeg de resultaat gestuurde financiering van specialistische jeugdhulp die ertoe leidt dat zorgaanbieders de meest kwetsbare jeugdigen soms niet accepteren en de jeugdige niet adequaat wordt geholpen.
 - Stel geen budgetplafonds in voor het jeugdhulpaanbod.

GI's

- Neem best practises van andere GI's over die leiden tot de tijdige inzet van een vaste jeugdbeschermer en het tijdig uitzetten van een gedragen koers.
- Overleg tijdig met de daartoe aangewezen inhoudelijk deskundige van de gemeente of het lokale team over de beschikbaarheid en de mogelijkheden om de noodzakelijke hulp in te zetten. Tijdig wil zeggen: gedurende of direct na het uitzetten van de koers met jeugdige, ouders en intern (en eventueel extern) betrokken disciplines.
- Schaal tijdig op naar het expertteam indien de passende hulp niet op tijd kan starten.
- Breng expertise en kennis in om per jeugdbeschermingsregio en landelijk helder te krijgen wat aan hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Geef gezamenlijk een aanpak vorm waarmee deze tekorten worden ondervangen.

Hulpaanbieders

- Werk met 'samenwerkingscriteria' in plaats van met contra-indicaties of uitsluitingscriteria. Als een jeugdige een combinatie van problemen heeft, dan is samenwerking tussen verschillende expertises en hulpaanbieders noodzakelijk. Dit betekent niet naast elkaar werken, maar met elkaar werken.
- Breng expertise en kennis in om per jeugdbeschermingsregio en landelijk helder te krijgen wat aan hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Geef gezamenlijk een aanpak vorm waarmee deze tekorten kunnen worden ondervangen.

Bijlage 1 Overzicht bevindingen per regio

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

REGIO	Friesland	Groningen Drenthe	Overijssel	Utrecht/Flevoland	Rotterdam Rijnmond	ZuidWest
Tijdig vaste JB						
Tijdig gedragen koers						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject

REGIO	Limburg	Amsterdam	Brabant	Zeeland	Gelderland	Noord-Holland
Tijdig vaste JB						
Tijdig gedragen koers						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Bestuurlijk gesprek	Intensief toezicht	Bestuurlijk gesprek	Bestuurlijk gesprek

Deze tabel gaat over de norm 'Elk kind tijdig passende hulp'. In de regio's Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Utrecht/Flevoland, Rotterdam-Rijnmond, Zuid-West, Limburg en Amsterdam sluiten de inspecties het toezichttraject af. Met de regio's Brabant, Gelderland en Noord-Holland vindt een bestuurlijk gesprek plaats. In de regio Zeeland zullen de inspecties intensief toezicht uitvoeren.

Bijlage 2

Overzicht bevindingen per regio

Elk kind tijdig passende hulp

REGIO	Friesland	Overijssel	Gelderland	Utrecht/ Flevoland	Groningen/ Drenthe	Zeeland
Tijdig passende hulp						
Beschikbaarheid specialistisch hulp-aanbod (residentieel en ambuland)						
(bovenregionale) samenwerking						
Veel stappen in traject om te komen tot hulp						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Regulier toezicht	Regulier toezicht	Regulier toezicht	Regulier toezicht

REGIO	Limburg	Brabant	Rotterdam Rijnmond	ZuidWest	Amsterdam/ Noord- Holland
Tijdig passende hulp					
Beschikbaarheid specialistisch hulp-aanbod (residentieel en ambuland)					
(bovenregionale) samenwerking					
Veel stappen in traject om te komen tot hulp					
Vervolgtraject	Regulier toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht

Deze tabel gaat over de normen 'Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'Elk kind tijdig een gedragen koers'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel sluiten de inspecties het toezichttraject af. De inspecties blijven de regio's Gelderland, Utrecht/Flevoland, Groningen/Drenthe, Zeeland en Limburg volgen vanuit het reguliere toezicht. In de regio's Brabant, Rotterdam-Rijnmond, Zuid-West en Amsterdam/Noord-Holland zullen de inspecties verscherpt toezicht uitvoeren voor de periode van een half jaar.

Bijlage 3 Gecertificeerde instellingen werkend in meerdere regio's

Jeugd Veilig Verder

Jeugd Veilig Verder voert een aantal jeugdbeschermingsmaatregelen uit in Brabant en in Gelderland en is onderdeel van Jeugdbescherming Regio Amsterdam.

De inspecties hebben een beperkt aantal casussen van JVV onderzocht op de normen tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. Dit was grotendeels op orde. JVV werkt met een instroomteam.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JVV af.

Briedis

Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer

Briedis slaagt er niet in om tijdig aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een vaste jeugdbeschermer te verbinden. De inspecties hebben elf casussen die tussen augustus 2020 en januari 2021 gestart zijn in zijn geheel beoordeeld op zowel de normen tijdig en een vaste jeugdbeschermer.

In zes gevallen was dit niet tijdig, is de jeugdbeschermer eenmaal gestart dan was er in alle gevallen een vaste jeugdbeschermer.

Bevorderende factoren

- Als de jeugdbeschermer is gestart is er sprake van weinig wisselingen
- In enkele dossiers was zichtbaar dat er twee jeugdbeschermers gekoppeld waren aan het gezin.

Belemmerende factoren:

- Briedis wordt soms niet tijdig geïnformeerd door rechtbank over uitspraak jeugdbeschermingsmaatregel.
- Ondanks dat Briedis aangaf geen ruimte te hebben, werd de jeugdbeschermingsmaatregel door de rechter aan Briedis toegewezen.
- Krapte op de arbeidsmarkt maakt het lastig jeugdbeschermers te werven. Personeelstekorten door de uitstroom van jeugdbeschermers en onvoldoende instroom.

Norm: Voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een tijdig gedragen koers

Briedis slaagt er overwegend wel in om tijdig voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen. De inspecties hebben vier casussen in zijn geheel beoordeeld op de vraag of tijdig een gedragen koers is uitgezet. Bij één casus was zichtbaar dat dit niet tijdig was. De koers is in alle gevallen uitgezet met de ouder of de ouders samen. Niet in alle gevallen is de jeugdige gesproken.

Bevorderende factor:

- Jeugdbeschermers die – ondanks de ervaren werkdruk – zich voluit inzetten om tijdig tot een gedragen koers te komen.

Belemmerende factoren:

- Klacht en tucht procedures

- De dynamiek binnen de complexe scheidingen maakt het soms lastig een koers te bepalen.
- Doordat er in veel gevallen al sprake is geweest van een eerder traject in een dwang kader, dan wel een langdurige periode in het vrijwillig kader zijn met name ouders niet meer gemotiveerd om hulp te accepteren. Dit bemoeilijkt om een gedragen koers te hebben waar beide ouders tevreden mee zijn.

Vervolg

Briedis is per 1 juni 2021 failliet verklaard. De inspecties volgen de overdracht van de werkzaamheden van Briedis intensief en rapporteren hierover. Een belangrijk punt voor de inspecties is de continuïteit voor jeugdigen en ouders met een jeugdbeschermingsmaatregel bij Briedis.

Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering

Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer

LJ&R slaagt er niet in om aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer te koppelen. In de onderzochte casussen hebben de gezinnen deels een vaste jeugdbeschermer zoals omschreven bij de norm.

De inspecties hebben 26 casussen beoordeeld op het tijdig toewijzen van een jeugdbeschermer. In 18 gevallen was er tijdig een jeugdbeschermer aan het gezin gekoppeld. 26 casussen beoordeelden de inspecties op de beschikbaarheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in 22 casussen op orde.

Bevorderende factoren:

- Als een gezin tijdig een jeugdbeschermer heeft, ook als dit een tijdelijke jeugdbeschermer uit het instroomteam betreft, brengt deze de veiligheid in kaart en werkt deze met het gezin aan een plan van aanpak en zet de hulp die nodig is in.
- LJ&R heeft de afgelopen zes maanden meer personeel aangenomen, zodat zaken sneller verdeeld kunnen worden.

Belemmerende factoren:

- Door wisselingen van personeel in het instroomteam hebben gezinnen soms gedurende korte tijd met veel verschillende mensen te maken.
- Door een gezin te laten wisselen van team, zorg je voor een extra overdrachtsmoment.
- Gezinnen die wisselen van jeugdbeschermer, komen als er geen nieuwe vaste jeugdbeschermer beschikbaar is tijdelijk weer op de instroomlijst. Dit brengt opnieuw een overdrachtsmoment met zich mee.

Norm: Voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een tijdig gedragen koers

LJ&R slaagt er niet voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel in om tijdig tot een gedragen koers te komen. In de onderzochte casussen hebben de gezinnen deels tijdig een gedragen koers.

De inspecties hebben 24 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 24 casussen was dit zichtbaar op orde. Deze casussen hebben de inspecties ook beoordeeld op de tijdigheid van de gedragen koers. Dit was in 19 gevallen op orde. In de dossiers en tijdens de gesprekken hebben de inspecties gezien en gehoord dat LJ&R voor alle onderzochte casussen een koers heeft en dat de koers op één na een gedragen koers is. De tijdigheid is in vijf gevallen niet op orde.

Bevorderende factoren:

- Luisteren naar alle betrokkenen in het gezin, ook de kinderen;
- Tijd nemen als jeugdbeschermer om veel contact te hebben met alle partijen;
- Bijstellen van de koers als dat nodig is/flexibiliteit.

Belemmerende factoren:

- Ouders en gezinsleden die verschillende wensen of verwachtingen hebben;
- Onvoldoende beschikbaarheid van jeugdbeschermers;
- Complexiteit van de doelgroep van LJ&R, vaak chronische problematiek.

Vervolg

Bij LJ&R is op korte termijn verbetering nodig. De inspecties voeren over de tijdige inzet van jeugdbeschermers en het tijdig uitzetten van een gedragen koers een bestuurlijk gesprek met LJ&R en bepalen op basis daarvan het vervolg.

William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer

De WSS slaagt er vrijwel altijd in om tijdig aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een jeugdbeschermer te koppelen. In bijna alle onderzochte casussen hebben de gezinnen een vaste jeugdbeschermer. De inspecties hebben 48 casussen beoordeeld die tussen half november 2020 en 1 januari 2021 zijn gestart op het tijdig toewijzen van een jeugdbeschermer. In 45 gevallen was er tijdig een jeugdbeschermer aan het gezin gekoppeld. De inspecties hebben 68 casussen beoordeeld op de beschikbaarheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in 67 casussen op orde.

Bevorderende factoren:

- Zowel uit de verschillende dossiers als uit gesprekken met de jeugdbeschermers en ouders blijkt dat het in veel gevallen lukt dat de betrokken jeugdbeschermer zelf aanwezig is bij de zitting waarin de beschermingsmaatregel is uitgesproken. Dit heeft een gunstig effect op tijdig contact.
- In de gesprekken met jeugdbeschermers geven veel jeugdbeschermers aan dat zij werkzaam zijn in een stabiel team.
- De inspecties hebben een groot aantal jeugdbeschermers gesproken die minder dan een jaar werkzaam waren bij de WSS. Zij gaven aan dat ze standaard een inwerkprogramma krijgen (genaamd leerlijn), dat er ondersteuning is van een mentor en dat er een rustige opbouw van de caseload is.

Belemmerende factoren:

- In het afgelopen jaar is het verloop binnen verschillende kernteams hoog geweest, daardoor zijn er veel nieuwe jeugdbeschermers werkzaam. Als er verloop is, betekent dat er wisselingen plaatsvinden wat van invloed is op de continuïteit.
- In de interviews geven de meeste jeugdbeschermers aan dat zij werkdruk ervaren. Deze is afhankelijk van de caseload en de complexiteit ervan. Teveel werkdruk is een risico voor verloop.

Norm: Voor elke kind met een maatregel een tijdig gedragen koers

De WSS slaagt er in om tijdig voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen. In alle onderzochte casussen hebben de gezinnen tijdig een gedragen koers.

De inspecties hebben 34 casussen uit de periode augustus 2020 en 1 januari 2021 beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. Zowel uit de dossiers, de gesprekken

met jeugdbeschermers en de gesprekken met ouders en jeugdigen blijkt dat dit in alle casussen zichtbaar op orde was.

De inspecties hebben 13 casussen beoordeeld op de tijdigheid van de gedragen koers. Dit is in alle gevallen op orde. Het lukt jeugdbeschermers meestal ook om binnen zes weken het plan van aanpak af te hebben gerond, maar als dat niet is gelukt dan zijn ouders en kinderen voor die tijd gesproken en betrokken bij de uitgezette koers.

De inspecties hebben 34 casussen beoordeeld op de gedragenheid van de koers. In alle gevallen was er sprake van gedragenheid van de koers. Uit gesprekken met jeugdbeschermers blijkt dat zij altijd ouders en kinderen spreken over de doelen en het plan van aanpak. En waar dat niet mogelijk is, is dat navolgbaar wegens bijvoorbeeld de zeer jonge leeftijd van de kinderen of dat kinderen te beperkt zijn om te kunnen spreken.

Bevorderende factoren:

- De dossiers die de inspecties hebben ingezien, zijn over het algemeen overzichtelijk, gestructureerd en zijn de handelingen en verrichtingen van de jeugdbeschermer goed en navolgbaar bijgehouden. In geval van overdracht van een casus is dit bevorderend.
- Het werkt bevorderend voor het tijdig opstellen van een koers indien er tijdig een vaste jeugdbeschermer is aangesteld, zoals het geval is bij de WSS.
- Goed toegeruste jeugdbeschermers geven mooie voorbeelden van manieren waarop zij spreken met ouders en kinderen, inzicht verkrijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, coöperatieve houding.

Belemmerende factoren:

- In de interviews geven de meeste jeugdbeschermers aan dat zij werkdruk ervaren. Deze is afhankelijk van de caseload en de complexiteit ervan. De werkdruk zorgt ervoor dat jeugdbeschermers telkens prioriteiten moeten stellen.
- Bij jeugdreclasseringsmaatregelen duurt het soms lang voordat vonnissen van de rechtbank bij de WSS aankomen. Als de WSS niet is uitgenodigd voor de zitting, is dan ook niet bekend dat er een maatregel is uitgesproken. Dit is negatief voor het draagvlak bij ouders en kinderen voor de maatregel en er is daarbij de nodige tijd verstreken voordat de jeugdbeschermer aan de slag kan.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft WSS af.

Jeugdbeschermingsregio Friesland

De regio Friesland is er, op een uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Daarnaast is het grotendeels gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De regio Friesland maakt de wettelijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een tijdig kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel voldoende waar. De goede samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen binnen de regio (GI's, gemeenten, aanbieders) is hiervoor een belangrijke oorzaak. Dit komt mede doordat partijen werken vanuit dezelfde grondhouding en visie, een gedeeld urgentiebesef en een lerende houding hebben.

De regio wil de gekozen aanpak voortzetten voor jeugdigen met een maatregel. Dit vergroot de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de stappen te zetten die leiden tot afwending van de ontwikkelingsbedreiging.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Regiecentrum Bescherming en Veiligheid af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er (op een enkele uitzondering na) structureel in slagen elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit in het reguliere toezicht en sluiten dit traject voor deze regio af.

Jeugdbeschermingsregio Overijssel

De regio Overijssel is er, op een uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Daarnaast is het grotendeels gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De regio Overijssel maakt de wettelijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een tijdig kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel voldoende waar. De verschillende partijen in Overijssel delen dezelfde grondhouding en hebben het gezamenlijke uitgangspunt dat de passende hulp die nodig is voor een jeugdige met een maatregel geleverd wordt. Zowel IJsselland als Twente zegt dat gemeenten krappe budgetten hebben, maar dat zij de hulp die volgens de jeugdbeschermer en het gezin nodig is, financieren als deze onder de Jeugdwet valt. Daarbij hebben de jeugdhulpregio's zicht op de schaarste aan (gespecialiseerde) gezinshuizen en de doorstroom van 18- naar 18+ en pakken dit aan.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming Overijssel af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er (op een enkele uitzondering na) structureel in slagen elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit in het reguliere toezicht en sluiten dit traject voor deze regio af.

Jeugdbeschermingsregio Gelderland

De regio Gelderland is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. De William Schrikker Stichting en Jeugd Veilig Verder lukt het in Gelderland wel om tijdig een jeugdbeschermer in te zetten. Voor zowel Jeugdbescherming Gelderland als het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is op korte termijn verbetering nodig op deze norm. Hierdoor lukt het hen ook onvoldoende om tijdig een gedragen koers uit te zetten.

Daarnaast is regio Gelderland er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. Het knelpunt in Gelderland zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Tussen gemeenten verschilt de wijze van inkoop van jeugdhulp en de aanmeldprocedure. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarbij is er onvoldoende (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag.

Positief in Gelderland is de goed georganiseerde bovenregionale samenwerking die nodig is om te komen tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod.

Vervolg

Op korte termijn is verbetering nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Gelderland en bepalen aansluitend het vervolg. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de jeugdbeschermingsregio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Groningen-Drenthe

De regio Groningen-Drenthe is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De afstemming tussen verschillende gemeenten over het inzetten van gecombineerde hulp (bijvoorbeeld geestelijke gezondheidszorg en hulp voor mensen met een lichte verstandelijke beperking) en de samenwerking intern bij gemeenten in het brede sociale domein verloopt moeizaam. Dit belemmert het tijdig inzetten van hulp wanneer een cliënt verschillende vormen van hulp nodig heeft en afstemming en maatwerk cruciaal is. Daarbij vragen Drentse gemeenten soms verantwoording voor de inzet van jeugdhulp. Jeugdbeschermers vinden dit belastend.

Positief is het gedeelde gevoel van urgentie over de noodzaak van tijdige passende hulp voor deze kinderen. Meer structureel overleg tussen gemeenten, expertteams, prachtteams, zorgaanbieders en GI's leidt tot beter vinden van de juiste hulp en maakt schaarste in het hulpaanbod inzichtelijk. Daarnaast gaat de jeugdhulpregio Groningen bijvoorbeeld werken met één standaard bepaling jeugdhulp voor alle GI's en creëert de jeugdhulpregio Drenthe extra 'kleinschalige woonvormen'.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming Noord af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Limburg

De regio Limburg is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Dit is onder meer gelukt door de aanwezigheid van de jeugdbeschermer op de rechtszitting, werken zonder wachtlijstbeheer en de aandacht voor de begeleiding van startende jeugdbeschermers. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

Tussen gemeenten verschilt de wijze van inkoop van jeugdhulp en de aanmeldprocedure. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarbij ontbreekt het in Limburg onder andere aan voldoende jeugd-GGZ, groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen, perspectief biedende pleeggezinnen en (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Daar staat tegenover dat er in de regio Limburg gewerkt wordt met een gezamenlijke verbeteragenda die door alle partijen wordt omarmd. Daarnaast is er bestuurlijke cohesie in de regio tussen gemeenten, GI en zorgaanbieders en is er overeenstemming over de tarieven van de GI's in de regio.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Bureau Jeugdzorg Limburg af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Zeeland

Op basis van de praktijktoets kwamen de inspecties tot de conclusie dat de regio Zeeland er niet in is geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Na de praktijktoets zijn de inspecties geïnformeerd dat het de gecertificeerde instellingen (hierna: GI's) die in Zeeland werkzaam zijn (Briedis, Intervence, Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, William Schrikker Stichting), sinds 1 april 2021 niet meer lukt om aan gezinnen waar een jeugdbeschermingsmaatregel is uitgesproken een vaste jeugdbeschermer te koppelen. Dit komt mede door het wegvallen van Briedis¹ als GI.

Daarnaast is de regio er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod en de wachtlijsten zijn lang. De hulp die een GI nodig vindt, wordt in verschillende gemeenten met vertraging ingezet door bijvoorbeeld een uitgebreid aanmeldproces. Daar staat tegenover dat de jeugdhulpaanbieders betrokkenheid zien bij de doorbraakaanpak en dat voor bijna alle aangemelde jeugdigen passende hulp gevonden.

Vervolg

De inspecties verwachten dat de Zeeuwse gemeenten, Intervence en Jeugdbescherming west in gesprek gaan over het huidige tekort aan jeugdbeschermers en op korte termijn komen tot passende verbetermaatregelen. De inspecties volgen dit intensief. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

¹ Over Briedis is op 1 juni een faillissement uitgesproken en richt zich nu op een overdracht van jeugdbeschermingsmaatregelen naar andere GI's.

Jeugdbeschermingsregio Utrecht/Flevoland

De regio Utrecht/Flevoland is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Veel gecertificeerde instellingen hebben last van krapte op de arbeidsmarkt en een hoog personeelsverloop, zo ook SAVE.

SAVE stuurt meer op "tijdig een gedragen koers" dit heeft een positieve invloed op de dynamiek tussen jeugdbeschermers, ouders en kinderen.

Het is de regio niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

In de regio is onvoldoende (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Dit leidt tot lange wachtlijsten bij jeugdhulpgeaanbieders. Sommige gemeenten bemoeien zich met de indicatiestelling van SAVE dit heeft een vertragende werking op de tijdige inzet van passende hulp. In de regio Flevoland kosten de gemeentelijke aanmeldprocedures en de verschillen daartussen veel tijd. In de multidisciplinaire samenwerkingsvormen wordt gezamenlijke verantwoordelijkheid uitgedragen.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Samen Veilig Midden Nederland af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Brabant

De regio Brabant is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Er zijn verschillen tussen de Gecertificeerde Instellingen in de regio's. De William Schrikker Stichting, Jeugd Veilig Verder en het inmiddels failliet verklaarde Briedis hebben dit in deze regio's op een enkele uitzondering na op orde. Bij Jeugdbescherming Brabant en het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is op korte termijn verbetering nodig.

Het lukt de regio nog niet om samen voorwaarden te creëren waardoor jeugdigen met een maatregel en hun ouders tijdig een jeugdbeschermer hebben. Dit komt mede door het ontbreken van een kostendekkend tarief en het grote verloop van jeugdbeschermers.

Daarnaast is het de regio Brabant niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Daarbij is in een aantal gemeenten het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Het is positief dat de alle partijen de gekozen aanpak om de doorbraak te forceren willen voortzetten voor jeugdigen met een maatregel. Toch hebben de inspecties zorgen over de jeugdigen met een maatregel die op dit moment wachten op passende hulp en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg

Op korte termijn is verbetering nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Brabant en bepalen aansluitend het vervolg.

De inspecties kunnen er daarnaast onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de jeugdbeschermingsregio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Brabant verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio's Noord-Holland en Amsterdam

De regio's Noord-Holland en Amsterdam zijn er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Er zijn verschillen tussen de Gecertificeerde Instellingen in de regio's. De William Schrikker Stichting, het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en het inmiddels failliet verklaarde Briedis hebben dit in deze regio's op een enkele uitzondering na op orde. Jeugdbescherming Regio Amsterdam heeft dit grotendeels op orde. Bij De Jeugd- en Gezinsbeschermers GB is op korte termijn verbetering nodig.

Daarnaast zijn de regio's er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. Het ontbreekt in Amsterdam en Noord-Holland aan effectieve (bovenregionale) samenwerking die nodig is voor voldoende passend specialistisch hulpaanbod. Het residentiële aanbod wordt afgebouwd zonder dat voldoende passende alternatieven beschikbaar zijn. Er bestaat richting voor de lange termijn, maar dat biedt geen antwoord op bestaande knelpunten voor kinderen die nu hulp nodig hebben. Daarbij is in een aantal gemeenten het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JBRA af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. Op korte termijn is verbetering bij DJBG nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder DJGB en bepalen aansluitend het vervolg. De inspecties kunnen er daarnaast onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Noord-Holland/Amsterdam verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio Rijnmond

De regio Rijnmond is er, op een enkele uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Een extra investering in 2019 en de focus op de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen boven preventieve jeugdbescherming, draagt hieraan bij. De samenwerking op casusniveau tussen gezin, jeugdbescherming, lokaal team en andere betrokkenen in de regio is effectief en een positief voorbeeld voor andere jeugdbeschermingsregio's. Het is de regio niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De bestaande samenwerking in de regio leidt onvoldoende tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod. Bepaalde vormen van hulpaanbod zijn onvoldoende beschikbaar en de wachttijden zijn lang. Daarbij is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JBRR af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties kunnen er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Rijnmond verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio Zuid West




De regio Zuid West is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. De regio heeft hier de afgelopen jaren in geïnvesteerd. Desondanks ervaren de jeugdbeschermers nog altijd een hoge werkdruk. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. De aanpak binnen de regio verschilt en heeft in Haaglanden en Midden Holland meer resultaat opgeleverd dan in Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid.

Een effectieve (bovenregionale) samenwerking ontbreekt. Het proces voor de inzet van passende hulp is complex en verschilt per regio. Dit vertraagt de inzet van passende hulp. Ondanks het besef van de wethouders over de noodzaak van een toereikend hulpaanbod, hebbende inspecties zorgen over de kinderen die nu wachten op passende hulp en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming west af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers.

De inspecties kunnen er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Zuid-West verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar/ op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst/ wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.</p>
	Norm 2 <p>Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers</p> <p>Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid/ ontwikkelingsbedreiging/ recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.</p> <p>Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals.</p> <p>Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners. De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.</p> <p>Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging/ het recidiverisico. De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel.</p> <p>Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.</p>
Norm 3	Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.
	<p>Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders.</p> <p>Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.</p> <p>De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.</p> <p>Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid/ ontwikkelingsbedreiging/ recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.</p> <p>De hulp is niet gestart als na de intake het kind/ gezin op een wachtlijst terecht komt.</p> <p>Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.</p>

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl